

Jižní Amerika visela ve vzduchu už nějakou dobu. Nejbližší jsme jí byli loni, když padl plán s Tanzanií a my jsme museli hledat náhradní variantu. Přestože nakonec zvítězila Kambodža, jihoamerický drápek se v nás zasekl poměrně hluboko. Takže právě v Kambodže jsme se s děvčaty domlouvali, že příště obrátíme kormidlo na západ. No a já když se něčeho chytím... Nakonec jsme ale cestu začali plánovat jen ve dvou s Liborem. Holčám se to prostě tentokrát nehodilo. Brali jsme to tedy i jako zkoušku, zda to takhle sami všechno zvládneme.

Z několika důvodů jsme zvolili pro cestu červen, což bylo poměrně dost brzo po návratu z poslední cesty – obzvláště když jsme letenky kupovali už v březnu. Ty byly mimochodem podstatně dražší, než jsme zvyklí při letech do Asie, ale to je bohužel v případě Jižní Ameriky smutná realita. Po zajištění letenek přišla na řadu přípravná fáze. Tentokrát nejen sběr informací, ale i jazyková průprava. Přátelé Gábina s Michalem, jejichž cesta v roce 2007 pro nás byla velkou inspirací, nám totiž potvrdili, že bez aspoň základů španělštiny není dobrý nápad do téhle oblasti jezdit. Bohužel jsme zjistili, že v našem věku se slovíčka a gramatika do hlavy dostávají nějak těžko. Něco jsme do ní ale přece jen dostali.

Odlet, přilet do Limy (sobota 7. června | neděle 8. června)

Balení, které už tak nemáme moc v lásce, nám tentokrát zkomplikovalo to, že jsme s sebou museli brát velké spacáky a taky teplejší věci – pořádné větrovky, čepice, rukavice... Na některých místech se totiž můžou v noci a brzy ráno teploty dostat až poměrně hluboko pod bod mrazu. Balíme tedy jen to nejnnutnější, ale i tak oba batohy praskají ve švech. Táhneme je pak dvěma autobusy, protože přímá linka z Řep na letiště v sobotu nejedí.

Let z Prahy do Madridu probíhá v pohodě a po jedenácté hodině večer bereme zavazadla a jdeme vyhlížet minibus, který nás má (v rámci letenky) zavést do hotelu Alameda nedaleko letiště. Nevíme, kde přesně máme čekat, takže trochu nervózně chodíme sem a tam, ale nakonec ten správný minibus nacházíme a po asi čtvrt hodině už nás vítají na recepci čtyřhvězdičkového hotelu. Zřejmě jsme nedostali jejich nejlepší pokoj, ale na jedno vyspání to bylo ahaž. Snídaně byla bohatá, takže jsme na dlouhý let vyrazili náležitě posilněni.

Odlétali jsme necelou hodinu po poledni a čekalo nás dvanáct hodin letu. Pokud jsme minule tvrdili, že maďarské letušky jsou staré a ne zrovna nejmilejší, pak španělské (Iberia) je v obou ohledech ještě výrazně překonaly. Nejmladší bylo snad padesát a spatřit na jejich tvářích úsměv se podařilo jen kvilejícím mrňatům, kterých bylo kolem nás požeňnaně. Nicméně let byl hladký, najíst jsme dostali – a to je hlavní. Jen mě docela vyděsil Libor, který mě někdy ve druhé půlce letu informoval, že vidí dvojmo. A rozhodně to nebylo přísnem alkoholu. Na jednu stranu jsem mu trochu záviděl, že všechnu tu krásu, co nás čeká, bude mít zaznamenanou hned dvakrát, ale hlavně jsem si říkal, že tohle není zrovna ideální začátek cesty. Po pár hodinách se našťěstí všechno zase srovnalo.

Ještě v letadle jsme dostali dva formuláře na vyplnění. Ten menší byla imigrační karta, ten o velikosti malého prostěradla pak celní prohlášení. Ani do jedné ze tří zemí, kam jsme mířili, našťěstí Češi nepotřebují víza, a to kupodivu ani poté, co v Chile jeden Čech podpálil část národního parku.

Snad tři čtvrtě hodiny jsme napjatě čekali na zavazadla, se kterými jsme se pak přesunuli k celnímu kolu štěstí. Každý pasažér zmáčkne kouzelné tlačítko a čeká, jestli se rozsvítí zelené, nebo červené světýlko. Zelená znamená volný průchod, červená kontrolu v rentgenu. Libor prošel, mě čekala chvíle pravdy. Snažil jsem se zcela zatajit, že kromě velkého báglu mám taky menší s fotovýbavou, ale paní kontrolorka měla rentgeny i v očích, takže jsem ji neobelstil. Jiné paní jsem musel foťák i ukázat a dost intenzivně ji přesvědčovat, že se skutečně nejedná o profesionální přístroj, což nebylo se čtvrtmetrovým teleobjektivem zrovna snadné. Ale podařilo se. Když jsem s úlevou pokračoval dál, spatřil jsem Libora ve vášnivé diskusi se dvěma uniformovanými muži. Prý se ho pořád ptají, jestli s sebou opravdu nemáme víc než deset tisíc dolarů. Zřejmě jsme působili jako výstřední milionáři.

O několik minut později už by je to asi nenapadlo. Na letišti jsme museli přečkat deset hodin do dalšího letu. Vzhledem k nedostatku vhodných sedadel jsme se uhníždili mezi koutkem s thajskými masážemi a internetovým koutkem, natáhli jsme si tam na zem deky, které se nám v letadle nějak přimotaly k batůžkům, a ulehli. Čekání jsme si krátili výměnou peněz (peruánská měna se jmenuje nový sol a kurz se v době naší návštěvy pohyboval kolem 2,80 – 2,95 solů za americký dolar, tedy 1 sol = cca 5,50 Kč), nákupem vody a oříšků a návštěvou internetového koutku, odkud jsme poslali své první příspěvky na náš webový blog. Pak nás uklízející četa vystrnadila do jiné lokace. Když se po půlnoci začalo uklízet i tam, šli jsme zkusit štěstí k přepážce.

Odbavení na limském letišti lze naštěstí absolvovat dříve než pouhé dvě hodiny před odletem jako třeba v Praze, takže nás skutečně odbavili (odlet byl ve 4:40 místního času). Po zaplacení letištního poplatku ve výši 6,05 USD na osobu a standardní kontrole jsme se odebrali k odletové bráně, kde jsme našli sedačky, na které se dalo celkem pohodlně lehnout! Škoda že nás to nenapadlo dříve. Letěli jsme se společností LAN, která nás poctila čokoládovou tyčinkou a něčím na způsob muffinu. Let trval jen něco přes hodinu, takže se ani žádné lukulské hody čekat nedaly. K cílové Arequipě jsme se blížili za svítání, které postupně odkrývalo a osvětlovalo úchvatné a snad nekonečné Andy. Hned na jejich úpatí se nachází arequipské letiště. Tedy spíš letišťátko. Ted' mě mrzí, že jsem si tuhle roztomilou budovu nevyfotil. Při výstupu z letadla se člověku naskytá neobvyklý pohled, kdy se hned za trupem letadla tyčí zasněžené vrcholky a také sopka El Misti – dominanta města, která je vidět skoro odevšud.

Arequipa (pondělí 9. června)

V Peru je o sedm hodin méně než v Česku, ale my měli pocit, že jsme se dostali o půl roku zpátky – taková byla zima. Taxikem za patnáct solů jsme se nechali zavézt ke guesthousu s názvem Hospedaje El Caminante Class, který jsme si vybrali v průvodci Lonely Planet (dále jen LP). Celé město ještě spalo, takže příjezd auta nešlo nezaznamenat a hned se k nám hrnula recepční. Nabídla nám dvoulůžák s vlastní koupelnou, teplou vodou, televizí, snídaní, výhledem na sopku El Misti a vzdáleností asi sta metrů od hlavního náměstí za padesát solů. Navíc mluvila dobře anglicky, což – jak jsme pak čím dál více zjišťovali – byl poměrně velký a neobvyklý bonus. Takže nebylo proč váhat.

Guesthouse byl útulný, disponoval střešní terasou s výhledem na celé město, po celý den byl k dispozici čaj z koky, všechny recepční (a že se jich tam vystříдалo), byly milé. Také jsme tu poprvé viděli ceduli s nápisem „Bezpečná zóna v případě zemětřesení“. Není se co divit, tenhle typ živelné pohromy není Peru ani konkrétně Arequipě vůbec cizí. Stala se jen taková drobná nepříjemnost – s Liborem jsme se oba o něco na klice řízli na přesně stejném místě na ukazováčku.

Arequipa je druhé největší peruánské město a údajně také nejpříjemnější a nejmalebnější. Pravdou je, že nám se tam zalíbilo okamžitě. Leží v nadmořské výšce 2 400 metrů, také se mu přezdívá „bílé město“ a místní obyvatelé se prý těší o dost vyšší životní úrovni než zbytek země. Ted' zpětně můžu potvrdit, že to bylo znát.

Na prohlídku města jsme vyrazili hned kolem sedmé ráno, kdy ještě vládl příjemný klid a svěží vzduch, všude se uklízelo. Pořádek nás upoutal jako jedna z prvních věcí, těsně následovaný velkým počtem policistů a strážníků, kteří nám dodávali pocit bezpečí. Ale k tomu přispívalo i chování obyčejných lidí, nečekali jsme, že budou tak milí a příjemní.

První zastávkou bylo náměstí. A krásné! Později jsme zjistili, že na náměstích si dávají všude opravdu záležet. Tady na nás čekala bílá katedrála, bílá podloubí, palmy, fontána, květinová výzdoba... Když se k tomu přidá sytě modré nebe a stále silnější sluníčko, připadá si člověk jako v pohádce. Tedy do chvíle, než se tu naplno rozjede provoz především taxíků. Jsou to taková malá prdítká, ale jezdí jako draci a podobně i smrdí. Navíc skoro nikdy nedávají blinkry, takže přecházení silnice nám v Peru přišlo podstatně nebezpečnější než v totálně chaotickém provozu indickém.

Čokoládová tyčinka z letadla už se zřejmě vstřebala, a tak byl čas na snídani. Nechali jsme se nalákat paní v kroji do restaurace v patře s pěknou vyhlídkou. Posnídali jsme americkou snídani (deset solů) a já poprvé ochutnal čaj z koky, ovšem zatím bohužel pouze pytlíkový. Z výšky jsme pozorovali čím dál větší cvrkot, do kterého jsme se pak také zapojili. Procházeli jsme se po arequipských uličkách, které mají příjemně starobylou atmosféru, kochali se nádherně zdobenými kostely i koloniálními domy a zamířili do jedné z nejvýznamnějších arequipských pamětihodností, kláštera Santa Catalina (Monasterio de Santa Catalina). Vstupné třicet solů je sice na peruánské poměry dost vysoké, ale návštěva rozhodně za tyhle peníze stojí. Jedná se o celkem rozsáhlý leč malebný komplex mnoha budov, propletený spoustou uliček

a náměstíček. Budovy doslova září sytě červenými nebo modrými omítkami, interiéry ukazují, jak zde jeptišky celá léta žily, všude panuje příjemný klid, nechybí květinová výzdoba – prostě oáza k pohledání. Pokud se někdy do Arequipy vypravíte, tenhle klášter, ve kterém dodnes několik jeptišek žije, rozhodně nesmíte jen tak minout!

Protože už se udělalo celkem horko, šli jsme si po prohlídce odložit na pokoj a při té příležitosti jsme si také objednali dvoudenní výlet do údolí a kaňonu Colca a nechali si zajistit lístky na autobus na čtvrtek do Tacny [čti Takny], což je město na hranicích s Chile. Fajn bylo, že výlet do Colcy nám na recepci zajišťovali přes agenturu Colonial Tours, kterou doporučovali i v LP. Za výlet jsme zaplatili po dvaceti dolarech, jízdenky do Tacny stály pětatřicet solů každá.

Po krátkém intermezzu jsme se vypravili do části města nazvané Yanahuara, odkud by se měl naskýtat pěkný pohled na celé město. Sil jsme měli ještě celkem dost, takže jsme šli po svých, i když na nás každou chvíli troubil nějaký taxík. Došli jsme na upravené (jak jinak) náměstí s roztomilým kostelíkem Iglesia San Juan Batista. Hned vedle něj už byla terasa s výhledem, který nám hlavně díky tvaru sopky El Misti připomínal obrázky s Fudžijamou. Když jsme se dosyta pokochali, oslovil nás jeden taxikář s tím, že nás zaveze na ještě hezčí vyhlídku, kde uvidíme i políčka, terasy a řeku. Po chvíli váhání jsme na jeho nabídku za deset solů kývli. Mně sice hned vytanuly na mysli poučky z průvodců v tom smyslu, že nemáme takové výzvy přijímat, ale trocha adrenalinu občas nezaškodí. Nakonec vše probíhalo a vypadalo přesně tak, jak pán slíbil. Výhledy byly pěkné a dokonce jsme na udržované zahradě viděli i první lamy a několik rostlin a plodů, které jsme ani neznali.

Zpátky v centru jsme se ještě trochu prošli a potom už se snažili najít příjemnou restauraci, ve které bychom si dali obědovečeři. Na každém kroku tu na vás pokřikují naháněči, ukazují menu a slibují horydoly. Jednomu jsme na to skočili a vystoupali na restauraci na střeše. Objednali jsme si steak z alpaky, což je druh lamy. Libor na česneku, já s cibulí a rajčaty. Je to v podstatě taková tužší kráva. Zvláštností téhle části světa je, že ke každému masu tu servírují rýži a hranolky (nebo spíš pečené kousky brambor). Rýži A hranolky, nikoli NEBO! Takže v jídelních lístcích mají obvykle napsaný jen druh masa způsob jeho přípravy, příloha je prostě automatická.

Další zvláštnost, která nám nebyla zrovna nejpříjemnější, se týká používání toaletního papíru. Ten se tu totiž nevyhazuje do mísy ale do koše, který bývá přistaven hned vedle. V lepším případě má koš i víko. Prý je to proto, že by se papírem mohl záchod ucpat. My na tohle pravidlo občas zapomněli, ale naštěstí jsme nic neucpali a nemusel se tak brodit vším možným.

Ale zpátky k příjemnějším věcem. Ještě jsme si stihli prohlédnout interiér katedrály (zrovna probíhala mše), na střeše guesthousu jsme si vychutnali západ slunce a pak už hajdy na kutě. To jsme ještě nevěděli, že tahle noc bude ta nejteplejší, kterou za celé tři týdny zažijeme.

Údolí Colca (úterý 10. června)

Snídaně sestávala ze dvou housek, másla, marmelády, džusu z čerstvého ovoce a kávy nebo čaje. Probíhala na příjemné terásce hned vedle našeho pokoje a společnost nám u vedlejšího stolu dělal postarší pár z Jižní Koreje. Spolu s ním jsme těsně před osmou nasedli do autobusu, který nás měl následující dva dny povozit. Povožil nás vydatně už v Arequipě, když jsme nabírali spolucestující z dalších guesthousů a hotelů. Město je totiž propletené jednosměrkami, takže jsme ještě asi dvakrát prokroužili kolem naší ubytovny. První skutečná zastávka byla hned na kraji města, kde nás sympatická průvodkyně Flor ponoukla k nákupu vody, čokolády a dalších výživných potravin, které by se mohly cestou hodit. My k tomu přidali i lízátko z koky.

Pak už jsme putovali krásnou přírodou. Kopce a hory různých tvarů, políčka, kaktusy... Fotili jsme a točili i z okna autobusu – obsadili jsme zadní pětku a skákali z jedné strany na druhou podle toho, na které bylo zrovna něco zajímavého. Občas nám autobus na vyhlídkách i zastavil, abychom si mohli tu krásu vychutnat a zaznamenat v klidu. Jedna ze zastávek proběhla i ve vikuní rezervaci (vikuně jsou dalším druhem lamy), kde jsme byli těmhle roztomilým zvířatům doslova na dosah ruky.

Postupně jsme stoupali výš a výš, až jsme se blížili nejvyššímu bodu nejen tohoto výletu, ale snad i celého našeho putování, a to v nadmořské výšce 4 900 metrů. To už člověk fakt pocítí. Špatně se dýchá, v hlavě se zvyšuje tlak. Liborovi se dýchalo opravdu mizerně, takže jsem mu jako první pomoc vrazil do ruky jedno z kokových lízátek. Trochu to pomohlo aspoň do další zastávky, na které jsme konečně ochutnali čaj s celými lístky koky. Když jsem pro něj šel, už

jsem byl v takovém stavu, že se mi třásl ruce a podlamovala kolena. Měl jsem co dělat, abych oba hrnky (po dvou solech) donesl až na stůl. Možná jsem vypadal spíš jako fet'ák, který se na koku celý třese. Čaj mi dost zachutnal, takže to třeba nebylo tak daleko od pravdy. Na místě byla i řada stánků s pletenými svetry, čepicemi a dalšími výrobky z lamí srsti. My ale zatím odolávali. Pokušení jsme podlehlí až při zastávce nad městečkem Chivay, kde už na turisty číhalo několik žen v krojích, některé vyzbrojené dětmi, některé lamami. Po pokochání se krásnými výhledy jsme si koupili své první suvenýry – malé malované okarínky. A museli jsme také zaplatit po pětatřiceti solech za vstup do národního parku.

Pak už jsme sjeli do Chivaye, kde pro nás byl připraven oběd formou švédských stolů. A ty se pěkně prohýbaly. Pochoutek byla spousta, už oči si přišly na své, o žaludcích nemluvě. Vyzkoušeli jsme celou řadu dobrot, u některých jsme ani pořádně nevěděli, co vlastně jíme. A zkusili jsme také maso z morčete. Naštěstí nebylo to morče celé, jak je tu zvykem, ale na malém špízku. A chutnalo jako něco mezi kuřetem a králíkem. Najedli jsme se královsky, a to za dvacet solů za jednoho. Samozřejmě nesměl chybět v tu chvíli již oblíbený čaj z koky a vyzkoušeli jsme i Inca Kolu, která má ale s normální kolou společné jen bublinky. Její sytě žlutá barva se zelenkavým nádechem připomíná spíš Amaru.

Po ubytování (žádný zázrak, ale hlavně že tam byly postele) jsme se vydali na odpolední výšlap za jednou z přilehlých vesniček, kterým jsme se dostali nejen k pěkným vyhlídkám na terasovitá políčka mezi kopci, ale také ke starým inckým obětním hrobkám, ve kterých se stále povalovaly kosti a lebky. Od průvodkyně jsme se dozvěděli spoustu zajímavých věcí, i když některé nám kvůli jejímu podivnému přízvuku v angličtině zůstaly utajeny. Tady nás také poprvé zaujaly zidky, které byly vystavěny z kamenů, ale bez sebemenšího náznaku jakéhokoliv pojivového materiálu.

Výšlap v takové nadmořské výšce není žádná legrace, takže jsme se pak šli za odměnu vykoupat do termálního koupaliště pod širým nebem (vstupné deset solů), které má prý i léčebné účinky. Po jedné návštěvě se to dá asi těžko ověřit, ale koupat se ve vodě, která má osmatřicet stupňů, když je venku něco kolem deseti patnácti, nad hlavou svítí měsíc a hvězdy jižní oblohy, kolem tušíte obrysy poměrně vysokých kopců a do toho vám vyhrává latinskoamerická muzika – to vlastně na člověku musí zanechat pozitivní účinky. Doufal jsem, že se zahojí i rány po škrábaní od kliky z guesthousu, protože Libor mě podruhé vyděsil, tentokrát s vyslovenou možností otravy krve.

Po relaxační koupeli nás zavezli do restaurace, kde jsme se navečeřeli (po dvaceti solech) při ukázkách místního folkloru – vyhrávala kapela, tancovala mladá dvojice v různých krojích, která do téhle taškařice zatahovala i turisty. My dva raději předstírali, že neexistujeme.

Kaňon Colca (středa 11. června)

Noc byla o poznání chladnější než v Arequipě a ráno jsme se nezbudili ve zrovna nejlepší formě. Bolest hlavy, plný nos, zima, unavené svaly. A Liborovi se začínal ozývat zub. Ale jen co vylezlo slunce a trochu se oteplilo, už bylo zase líp a my se těšili na další zážitky.

Autobus nás odvážel krásnou krajinou (párkrát jsme stavěli kvůli focení a natáčení) až na místo nazvané Cruz del cóndor, tedy Kondoří kříž. Je to vyhlídka nad kaňonem Colca, nad kterou dopoledne plachtí desítky kondorů. Jsou to velcí ptáci s rozpětím křídel až kolem tří metrů a naprosto neslyšně se vám vznášejí jen pár metrů nad hlavou. Kolem je nádherné panorama tvořené částečně zasněženými vrcholky hor, druhým nejhlubším kaňonem na světě (nejhlubší je jen nějakých 150 kilometrů odsud), modrým nebem a bílými mráčky. Nevšední zážitek, o který se sice musíte dělit s hordami turistů, ale stejně má člověk pořád hlavu v oblacích a prst na spoušti fot'áku.

Když kondoří letka výrazně proídlá, byl čas projít se kousek dál, po okraji kaňonu. Stále bylo čím se kochat a co fotit nebo natáčet. Člověka celkem překvapí informace, že dole v kaňonu panují tropy a pěstují se tam třeba banány a ananasy. Na zpáteční cestě jsme se ještě zastavili ve vesničce Maca s pěkným bílým kostelem. Oběd byl v jiné restauraci než předchozí den a švédské stoly nabízely jiné pochoutky. A znovu si naše žaludky přišly na své (po dvaceti solech). Dojem kazil jen Korejec, který se postupně projevoval jako čím dál nechutnější blbec, bohužel si dokázal vždycky najít místo co nejbližší k nám.

Cestou zpátky do Arequipy jsme ještě několikrát stavěli. Počasí se trochu zhoršilo, nebe už nebylo tak pěkně sytě modré a docela dost se ochladilo, ale třeba takové zmrzlé vodopády byly velmi působivé i tak. Do Arequipy jsme dorazili se západem slunce, jehož červenou barvu odrážela i mystická sopka El Misti.

V guesthousu nás ale čekalo nepříjemné překvapení. To, že jsme se museli nastěhovat do vedlejšího pokoje, byla maličkost. Podstatně horší zprávou bylo, že kvůli jakýmsi protestům v Tacně autobus, kterým jsme se měli přiblížit k chilským hranicím, nepojede. Tomu se říká ledová sprcha. S nadějí jsme se vydali do města, kde je spousta cestovních agentur, pokusit se najít nějakou jinou možnost, jak se do Tacny dostat. Ukázalo se ale, že žádná možnost není. Nezbyvalo nám než zůstat v Arequipě o den déle a doufat, že protesty skončí a dojde k posunu cesty jen o jeden den...

Bloumání kolem Arequipy, přesun do Puna (čtvrtek 12. června)

Arequipa je sice moc hezké město, ale víc než na jeden den jsme ho neplánovali, takže jsme byli trochu bezradní, co si počít se dnem navíc. V nejbližším okolí toho moc zajímavého není a na delší výlet nebyl čas. Navíc jsme se měli někdy kolem druhé třetí odpoledne dozvědět, jestli autobus pojede aspoň v pátek. Z české verze průvodce Rough Guide, který jsme náhodou našli na recepci (a dovezli ho se svolením až domů) jsme vyčetli, že kousek za městem je jakýsi starý mlýn Sabandia a také pěkné terasy. Nechali jsme se tedy za osm solů zavézt taxíkem k onomu mlýnu.

Ocitli jsme se na venkově, který městský ruch Arequipy ani trochu nepřipomínal. Potkávali jsme krávy (jednoho opravdu obrovského býka), ovce, koně... Za vstup do mlýna chtěli pět solů, což se nám zdálo dost vzhledem k tomu, že se nedal očekávat žádný zázrak, takže jsme se zase otočili a začali se jen tak bloumat po okolí. Procházeli jsme vesnicí, pak mezi políčky, kde jsme slušně zdravili pastevece a pastevkyně a ptali se, jestli můžeme projít přes jejich pozemky. Pokekali jsme se dvěma milými osly (těch je v Peru spousta – a myslím teď skutečně ty čtyřnohé, i když i dvounohých jsme taky pár potkali), přeskákali mělkou říčku a došli až do vesnice Paucarpata, kde jsme si kousek od náměstíčka dali oběd – smažené kuřecí kousky, samozřejmě s hranolky a rýží (po deseti solech). Zpátky jsme se nechali zavézt místním autobusem. Sice jsme si chvílemi nebyli jistí, že jede skutečně tam, kam chceme, ale za těch pár drobných (směšných 0,70 solu za jednoho) to byl v každém případě zážitek k nezaplacení. A dojeli jsme bezpečně až takřka k našemu guesthousu.

Tam pro nás ovšem opět neměli dobré zprávy – protest pokračuje, do Tacny nic nejede ani v pátek a nikdo neví, kdy se situace změní. To už jsme začali propadat mírné beznaději (Libor tvrdí, že já byl dokonce lehce hysterický, ale na to si nevzpomínám), nedokázali jsme si představit další den v Arequipě. Chtělo to tedy radikální řešení. Když to nejde touhle stranou, nezbyvá než naprosto překopat náš pečlivě připravený itinerář a vydat se úplně obrácenou cestou. Jedinou rozumnou možností je tedy přesun do Puna u jezera Titicaca.

Recepční nám zjistila, že by nebyl problém vyměnit jízdenky do Tacny za lístky do Puna, ale jeli bychom až ráno. To se nám zdálo jako zbytečná ztráta času, takže jsme doslova vyletěli do přílehlých agentur zjistit jiné možnosti. V Colonial Tours nám slíbili zajistit jízdenky ještě na šestou večer (bylo něco po čtvrté). Znamenalo to sice fofrem se sbalit, koupit jídlo na cestu a zaplatit v guesthousu za strávený den, ačkoli jsme tam už další noc nespali, ale pro nás to v tu chvíli bylo nejlepší řešení. Ve čtvrt na šest jsme se měli pro jízdenky v kanceláři zastavit. To jsme taky udělali, ale jízdenky nikde, prý máme pět minut počkat. Čekali jsme přes dvacet minut, nervozita stoupala. Nakonec nám jedna z pracovnic zavelela, ať nastoupíme do jejich dodávky, že nás na nádraží zavezou (aspoň ušetříme za taxíka) a lístky nám zajistí přímo na místě. Jeli jsme snad čtvrt hodiny, nádraží je dost stranou od centra. Uvnitř budovy je stánek vedle stánku, z každého někdo vyřvává názvy destinací, do kterých je ještě několik volných míst. Takže se ze všech stran ozývá: „Cuzcoooooo! Puuuunooooo! Juliacaaaaa!“ Nakonec jsme se do autobusu v šest zřejmě nevešli, takže máme odjet až v půl sedmé, ale to už je nám jedno.

Na autobusových nádražích se v Peru (ale i v Bolívii) platí odjezdová taxa, v tomhle případě jeden sol. Lístky stály patnáct solů plus pět solů provize pro agenturu. My bychom ale zaplatili snad stovku, jen abychom se už z Arequipy dostali. Na nástupišti nás posílali ke stanovišti dvacet, ale pak nás zase lákali z jedenadvacítky. Vzali nám zavazadla (dostali jsme kartičky s číslem – to se často ani u nás nedělá) a nahnali do autobusu. A my doufali, že jsme v tom správném, obzvláště když bylo dávno po půl sedmé a my ještě nejeli. Vyrazili jsme až v sedm, od jedné babky jsme ještě stihli koupit přeslazený kokový čaj v plastové lahvi, pěkně se uvelebili v pohodlných sedačkách a doufali, že bezpečně dorazíme tam, kam máme.

Hned po rozjezdu si jedna statná ženština stoupla a začala s neuvěřitelnou kadencí pronášet proslov. Nejdřív jsem myslel, že je to něco jako stevardka, která nás vítá a upozorňuje na nějaká nebezpečí, ale když začala povídat cosi

o nemocnici a léčích, došlo nám, že má zřejmě nemocné dítě a potřebuje peníze na léčení. Po asi pětiminutovém prosluvu bez jediné aspoň vteřinové pauzy rozdala čokoládové tyčinky a vybírala peníze. Možná mě budete považovat za nelidu, ale já předstíral spánek a Libor, tuším, nasadil svoji drsnou kapuci a dělal něco podobného.

Titicaca - den první (pátek 13. června)

Do Puna jsme přijeli v jednu hodinu v noci. V průvodci psali, že si máme na místním nádraží dávat pozor na kapsáře a podobné lumpy, ale naštěstí jsme hned po opuštění haly narazili na volné taxi. Nechali jsme se zavést ke guesthousu El Manzano (Jabloň), který nám vyšel z LP jako nejpříhodnější. Vystoupili jsme z auta a v první chvíli jsme ani nevěřili, že jsme u nějaké ubytovny. Všude tma, ticho, plechové dveře, až po chvíli jsme si všimli vývěsního štítu. Zkoušíme dveře – zamčeno. Libor zvoní na zvonek – nic. Je jedna hodina v noci, docela slušná zima a my stojíme v temné ulici a nemáme kde hlavu složit. Libor zkouší zvonek ještě jednou. Tentokrát opravdu zazvonil. Nastává dlouhá chvíle napětí. Nakonec se otevírá aspoň malé okýnko ve dveřích, ze kterého vykukuje ospalá tvář domorodého mladíka. Ptám se, jestli mají volný pokoj na dnešní noc. Nejdřív to nevypadá nadějně, ale nakonec odemyká a pouští nás dovnitř. Dvoulůžák bez vlastní koupelny za pětatřicet solů. Je nám to úplně jedno, hlavně se někde vyspat. Ptáme se na možnost výletu na jezero Tticaca, všechno prý domluvíme až ráno po snídani.

Noc je hodně chladná, zatím asi nejchladnější, jakou jsme tu zažili. A Libora bolí zub čím dál víc. Snídani jsme si naordinovali na 6:45, podává se na venkovní terase (blázní!). Libor při konzumaci kafe z pytlíku s láskou vzpomíná na výtečnou kambodžskou kávu a spravedlivě se rozčiluje, proč jsme na rozdíl od ostatních nedostali banán.

Po snídani jsme chtěli domluvit výlet na jezero. Na recepci už nebyl mladík, který nás v noci pouštěl, ale nějaký dědula. S angličtinou jsem u něj ani trochu neuspěl, takže celá domluva probíhala ve španělštině. Copak o to, dokážu víceméně říct, co potřebuju, ale když na mě druhá strana spustí, je to horší. Nakonec to ale nebylo zase tak hrozné a během chvilky jsme všechno domluvili. Cena byla sedmdesát solů na osobu a pokrývala dopravu, ubytování, stravu kromě oběda druhý den a průvodce. Odjezd je v půl deváté, takže celkem rychlovka. Když to vezmeme od našeho rozhodnutí změnit trasu, zasloužilo by si posledních pár hodin označení Kulový blesk.

Do minibusu, který nás odvážel k doku, se nás naskládalo asi dvacet – naštěstí vesměs mladých – kousků. Museli jsme jít pak ještě kousek pěšky, čehož jsme využili k nákupu vody a nějakého ovoce – to prý potěší rodinu, u které budeme na jednom z ostrovů spát. A já jsem taky v rychlosti stihl aspoň jednu fotku pobřeží, které se krásně odráželo v temně modré vodě. A udělal jsem dobře. Když jsme se druhý den vraceli, místo vody zbylo jen bahno, ve kterém se odrážely maximálně odpadky.

Lod'ka nepůsobila úplně nejnovějším dojmem a kapitán byl dědoušek v pletené čepičce. Nesvěřil bych mu ani auto, my mu teď svěřili svoje vlastní životy. Navíc měl poněkud zvláštní způsob řízení. Stál na zádi, v ruce držel kus kovové tyče (zřejmě náhražka kormidla), která třela z otevřeného motoru. Na cestu se díval průhledem mezi námi, takže se nedalo moc chodit dovnitř člunu, abychom nepřekáželi. Ale my chtěli být stejně spíš venku na čerstvém vzduchu kořeněném benzínovými výparry z motoru. Nejdřív nás ale nahnali dovnitř, abychom si vyslechli základní informace o cestě a taky jednoho nešťastníka s produkcí místní hudby. Průvodce pusu nezavřel a zejména některá slovní spojení měl v nesmírné oblibě: „Well, my friends“, „for example“ a „approximately“.

Po necelé půlhodině jsme dopluli k pět kilometrů vzdáleným plovoucím ostrovům – Islas Flotantes; také se jim říká Uros Islands podle kmene Uros, který je obývá. Ostrovů je kolem čtyřiceti, žije na nich přes dva tisíce lidí. Jsou vystavěny z rákosu, takže když se po nich člověk prochází, neustále se mu propadá „zem“ pod nohama. Jednomu z našich šikmookých společníků se dokonce podařilo zahučet do jednoho z jezírek. Zajímavé je, že ačkoli tu máte pocit, že jste se právě ocitli v předminulém století, ostrované se nebrání moderním technologiím, jako jsou třeba solární kolektory.

Dneska už jsou ostrovy poměrně velkou komerční záležitostí, turisté si na hlavním ostrově podávají pomyslnou kliku, ale i tak je to stále zajímavá podívaná. Domáci nám ukázali, co všechno a jak se dá z rákosu vyrobit nebo postavit, zavedli nás do svých příbytků, dali nám ochutnat rákos, který je prý dobrý na zuby, viděli jsme místní ženy plést či vařit. Z rákosové rozhledny se naskytl velmi pěkný pohled na celé souostroví. Pak nás povožili na rákosovém katamaránu, za což si samozřejmě nechali náležitě zaplatit. Zakotvili jsme u dalšího z ostrovů, kde už byly připraveny stánky se suvenýry. Na rozloučenou nám hostitelé zazpívali v několika jazycích. Byli milí.

Asi po hodinové návštěvě jsme pokračovali dál. Jezero Titicaca, které je nejvýše položeným jezerem na světě, připomíná spíš moře. Takže když jsme asi po dvou hodinách zastavili na dalším ostrůvku, kde jsme se měli naobědvat, člověk si připadal jako na pláži. Bylo tam moc příjemně – klid, krásně čistá voda, sluníčko svítilo jako o život... Liborovi bohužel nebylo moc dobře, takže si k obědu vzal jen banán, ale já si pochutnal na kuřecím stehnu s bohatou zeleninovou přílohou. Ani se nám pak nechtělo z tohoto ostrova odjíždět, ale museli jsme. Cílová destinace dne byla ještě další hodinu cesty daleko.

Když jsme připlouvali k ostrovu Amantani, na molu se začaly proměňovat ženštiny v krojích s červenými sukněmi. Na ostrově jsme měli spát, takže jsme předpokládali, že to budou naše náhradní maminy, ale nakonec se ukázalo, že nám byly přiděleny sukně zelené. Vystoupili jsme z lod'ky, předstoupili před shromáždění asi dvaceti žen, které jakoby mimochodem pořád něco pletly (na rukou měly navlečené igelitky s různobarevnými klubky vlny), a čekali, jak si nás rozdělí. Člověk si připadal trochu jako na nějakém konkurzu nebo když si při tělocviku vybírali kapitáni členy svých družstev. Trochu mi to, ani nevím proč, evokovalo film Hoří, má panenko.

Na nás vyšla Jaqueline. Věku těžko odhadnutelného, postavy kypré. Odváděla si nás do svého příbytku, přičemž nepřestávala kmitat jehlicemi a cosi plést. Měli jsme pro sebe malinkatý domeček se dvěma postelemi, stolem a zářivkou, ve kterou jsme ani nedoufali. Čas, který nám zbýval do srazu se skupinou, jsme využili touláním se po okolí, Libor také sbíráním kamenů na břehu jezera. Všude jen ovce, prasata, pár domorodců, jinak naprostý klid. Žádné auto. Poznali jsme i další členku rodiny, která se nám snažila prodat nějaké čepice, které byly zřejmě výsledkem neustálého pletení. Bylo nám hloupé odmítnout, když jsme u nich měli bydlet, tak jsme nakonec jednu koupili.

Odpoledne jsme se tedy znovu srazili (u fotbalového hřiště!) s naší mezinárodní skupinou a čekali, co přijde. Snad až teď jsem si uvědomil, že se nám vyměnil průvodce. Ten původní zřejmě zůstal na plovoucích ostrovech. Jeho nástupce rozhodně nebyl tak výřečný a vysmátý, ale slova si oblíbil úplně stejná. Vydal pokyn k chůzi směrem nahoru a Libor jen prohodil: „No jenom doufám, že nás nechce táhnout až tamhle na ten kopec.“ Oba jsme to považovali za čirý nesmysl. Nesmyslnost se ovšem každým dalším krokem stávala reálnější a reálnější. On nás opravdu táhnul na nejvyšší bod ostrova zvaný Pachatata (naproti byl ještě jeden, tomu zase říkají Pachamama)! Vzhledem k tomu, že jsme byli v nadmořské výšce kolem 4 000 metrů, měli jsme chvílemi pocit, že jim tam na památku necháme plíce. Libor cestou několikrát prohlásil, že až nahoru rozhodně nedoleze, ale to jen tak laškoval, protože dolehl. Když jsme po pár minutách konečně zase popadli dech, dočkali jsme se působivého západu slunce. Hned po něm jsme vzali nohy na ramena, protože vracet se zpátky po tmě cestou plnou kamení a výmolů bylo vyloženě – s prominutím – o hubu.

Na místě srazu si nás zase vyzvedly paní domácí, tedy v našem případě to byla malinká holčička vyzbrojená dokonce baterkou. Byl to docela kus cesty, takže jsme začali pochybovat, jestli se vůbec vypravíme zpátky na večerní taškařici s hudbou, tanci a převleky. Když jsme dorazili „domů“, čekali jsme, co se bude dít. Měla pro nás být připravená večeře, ale nikdo nás k ní nevyzval. Po pro nás trochu trapné asi půlhodině jsme se šli jakoby nenápadně projít kolem kuchyně. Naštěstí nás pozvali dál. Jako kuchyně a zároveň jídelna sloužil malinkatý začouzený baráček s podlahou z udusané hlíny. Ta usměvavější z žen seděla na bobku u kamen a rozlévala nám zeleninovou polívku. Byla výtečná! Ačkoli Libor tvrdil, že mu není pořád moc dobře a nebude moc jíst, nechal si přidat ještě jednu porci. Mysleli jsme, že je to všechno, ale přišel ještě druhý chod – zeleninová směs s rýží. Jídlo v podstatě prosté, ale veeeelmi chutné. Poděkovali jsme za delikatesy a omluvili se z večerní akce (měli nám půjčit své kroje a my v nich měli dělat šašky) s tím, že jsme unaveni a Liborovi není moc dobře. Zcela vyuzení jsme se tedy odebrali do našeho domečku. Naším zrakům neunikla nádherná obloha plná hvězd.

Titicaca - den druhý (sobota 14. června)

Noc nakonec nebyla tak chladná, jak jsme se obávali, snad to bylo i pořádnou náloží dek, kterými jsme se mohli přikrýt. Ráno jsme se opět nechali nalákat do kuchyňky, kde na nás čekaly čerstvé lívance s marmeládou a čaj. Opět výtečný zážitek, a to nejen gastronomický, ale hlavně kulturní. Bylo opravdu zvláštní sedět v tak autentickém prostředí s místními a dělit se s nimi o jejich stravu. Pro ně už to bylo zřejmě naprosto normální, my se přece jen cítili trochu nesví. Poznali jsme i jednoho zástupce mužské části rodiny, a to malého caparta, jehož značková čepice působila v tomhle prostředí poněkud nepatřičně. Předali jsme ovocné dary, slušně jsme se rozloučili a vyrazili k naší báře, Jaqueline nás doběhla cestou (asi měla povinnost nás doprovodit).

Další a poslední zastávkou byl ostrov Taquile. Měl jsem načteno, že se na něj dá dostat po vyšlapání asi pěti set strmých schodů. Ta představa nás děsila, ale naštěstí jsme přistáli na druhé straně ostrova, takže jsme se plazili po relativně snesitelné pěšině. Došli jsme až na náměstí zohyzdění jednou skleněnou moderní přišerností. Tam už pobíhali především muži v krojích a zábavných barevných čepičkách. A jsou to právě muži, kdo na tomhle ostrově plete! Čepičky mají různé barvy a tvary, podle kterých se pozná, jestli je muž svobodný, nebo ženatý. Tohle a spoustu dalších zajímavostí jsme se dozvěděli od našeho průvodce při čekání na oběd v malé restauraci na jednom z nejvyšších míst ostrova, ze kterého se naskýtal krásné výhledy na okolí. K obědu nám dali vybrat buď rybu, nebo smažený sýr, ale nakonec se ukázalo, že sýru je málo, takže jsme skončili u vaječné omelety, která aspoň pro mě byla naprosto luxusní náhradou. Když jsme po obědě scházeli dolů k loďce po zmíněných schodech, velebili jsme naši agenturu za ten nápad vzít návštěvu ostrova z druhé strany, protože obrácená cesta by nás zřejmě stála život. V tom vedru a v té výšce vypadaly schody skutečně vražedně.

Tříhodinová plavba zpátky do Puna probíhala klidně, ale taky nudně. Ono to není daleko (nějakých pětáct kilometrů), jako spíš byla loďka ukrutně pomalá. Dorazili jsme někdy kolem čtvrté a minibus nás zavezl až do našeho guesthousu, ve kterém jsme si před odjezdem rezervovali další noc. Tentokrát jsme chtěli pokoj s vlastní koupelnou (45 solů), protože jsme potřebovali z nás udělat zase pěkné čisté chlapce. Dalším důležitým úkolem bylo zajistit jízdenky na autobus do bolivijského La Pazu. Děda na recepci nám poradil, kde najdeme kanceláře různých společností, takže jsme vyrazili do města. Teprve teď jsme si všimli, že kolem našeho guesthousu vedou koleje! Šli jsme kolem nich, až jsme našli, co jsme hledali. Autobus nás za dvacet solů zaveze na hranice, pak do městečka Copacabana, kde budeme mít hodinu a půl čas, tam vyměníme autobusy a ten druhý nás zaveze až do La Pazu. Uff, tak to bychom měli. Na zpáteční cestě jsme po městě ještě udělali pár fotek, zašli na internet a koupili si k večeři ovoce a kremrole ve tvaru kornoutu.

Přejezd do Bolívie – Copacabana, La Paz (neděle 15. června)

Po snídani na terase (tentokrát buchtu, která nedusila, jogurt a čajík/kafíčko) jsme se nechali taxíkem zavést na autobusové nádraží, kde jsme zaplatili odjezdovou taxu jeden sol za osobu a vzhledem ke stavu našich totálně vysušených a popraskaných rtů taky zakoupili višňovou pomádu světové značky. Zdálo se, že zabírá podstatně lépe než tyčinka, kterou jsme měli s sebou, ovšem měla jednu vadu na kráse – výrazně obarvovala naše rty do sytě růžovo-červené barvy. Připadali jsme si jak z travesti-show a později radši labelo aplikovali převážně na noc.

Ale to předbíhám. V autobuse jsme měli sedět na levé straně, ze které měl být lepší výhled na jezero, a k dispozici měl být záchod. Sliby chyby. Zřejmě jsme vyfasovali jiný typ, protože po záchodu nebyla ani památka a naše sedadla (která nám okupoval podivný hejsek) byla vpravo. Nakonec se ale ukázalo, že výhled na jezero není žádné terno a na pravé straně je toho podstatně víc k vidění – at' už scény z nefalšovaného vesnického života nebo třeba až mimozemsky působící skály ve tvaru dinosaurů. Společnost nám kromě jiných dělala i skupinka italských postarších turistů, která nám s postupujícím časem lezla víc a víc na nervy. Italové se tak stali po Korejcích druhým národem, kterému jsme se snažili v dalších dnech maximálně vyhýbat.

V hraničním městečku Yunguyo nás nechali vyměnit peníze. Nikde nebyl ani vystavený kurz, prostě dáte paní za přepážkou dolary a ona vám vydá bolivijskou měnu. Ta se nazývá boliviano a za jeden dolar jsme jich dostali sedm (tedy 1 boliviano = cca 2 Kč). Na výměnu měl celý autobus deset minut, což jsme později nepochopili, protože peníze se daly v pohodě a klidu vyměnit ve stejném kurzu i na hranicích, kde jsme stejně čekali v poměrně dlouhé frontě. Vlastně to byly fronty tři. Nejdřív peruánská policejní kontrola, pak peruánská pasová kontrola, potom jsme museli jít asi dvě stě metrů pěšky k bolivijské pasové kontrole, kde jsme odevzdali vyplněný formulář. Za to jsme dostali do pasu krásně třibarevné razítko. S kontrolou zavazadel se nikdo nezdříval, ani jsme je nemuseli vyndávat z autobusu.

Za dalších asi patnáct minut jízdy už nás vítala bolivijská Copacabana (ne, s tou Helenčinou toho nemá moc společného). Museli jsme zaplatit po jednom boliviano za vstup do města, což šlo s našimi čerstvě vyměněnými stovkami dost těžko, takže nakonec výběrčí nepohrdl zbytkem peruánských solů. Do městečka jsme dorazili se zpožděním, tudíž jsme na prohlídku měli jen zhruba hodinu. Stihli jsme projít rušnými uličkami narvanými stánky se vším možným a také ženami s buřinkami na hlavě, až na náměstí s katedrálou. Ta není sice nějak moc veliká, ale v každém případě pěkná a zajímavá. Navíc zrovna probíhala mše (jako snad v každém kostele, který jsme během cesty navštívili. Snad ještě zajímavější ale bylo to, co se odehrávalo před ní – křtění aut! Každý víkend se před copacabanskou katedrálou sjedou

majitelé nových aut, která celá ozdobí květinami, za zvuků petard polijí šampaňským, pak přijde kněz a autům požehná, stejně jako celé rodině, aby je auto vždy ve zdraví dovezlo domů. Nevšední podívaná.

Do odjezdu autobusu už moc nezbyvalo a my pořád nebyli po obědě. Posezení v restauraci nepřicházelo v úvahu, takže jsme se nakonec rozhodli koupit jídlo u některé z žen, které jej prodávali na malém náměstíčku hned vedle zastávky. Nechali jsme si nandat karbanátky, sýrové tortilly, dva druhy brambor, zeleninovou oblohu, to všechno za 14 bolivijských fufníků pro oba dohromady. A byla to šamka! Obzvláště karbanátek mě vyloženě nadchnul, ačkoli dodnes nevím, z čeho vlastně byl. Škoda že jsme měli na tenhle výborný oběd jen deset minut. Tedy mohli jsme jíst v klidu, protože trvalo dalších asi dvacet minut, než jsme skutečně vyrazili, ale to člověk nikdy nemůže vědět dopředu. Navíc propukly menší zmatky ohledně toho, který autobus je vlastně ten správný, a museli jsme do něj přendat bágly.

Projížděli jsme krásnou krajinou, zase trochu jinou než v Peru – hladké nazelenalé kopce, tu a tam se mezi nimi ještě blýskala modrá voda jezera Titicaca, v dálce pak začaly vystrkovat růžky zasněžené vrcholky hor. Snažili jsme se fotit a natáčet, ale přes špinavá okna autobusu to není to pravé ořechové. Stavěli jsme až u trajektu (1,5 bolivianu za osobu), který nás dostal přes jezero do vesnice Tiquina. Zajímavostí je, že dopravní prostředky a jejich pasažéři se přepravují každý na jiném plavidle. Takže za pár minut jsme už stáli na druhém břehu a pozorovali, jak náš autobus teprve „vyplovává“.

Do La Pazu to měly být z Copacabany zhruba tři hodiny, byli jsme rádi, že dorazíme za světla a ještě bychom měli v pohodě stihnout zařídit jízdenky do Uyuni na další den. Už jen pár kilometrů před konečnou (viděli jsme přistávat letadla, což pro nás bylo znamením blízkosti města) jsme absolvovali čůrací pauzu a jen několik minut po ní jsme zastavili u krajnice. Autobus je kaput. No tak to nám tedy scházelo... Musíme počkat, až pro nás přijede náhradní. Netušili jsme, jak přesně daleko od La Pazu jsme, byla neděle pozdě odpoledne, což neznamenovalo zrovna nejlepší vyhlídky. Čekání si naši spolucestující krátili různým způsobem, Italové bohužel tak, že jedna z nich luštila křížovku se všemi ostatními, tedy nahlas. Nejdřív jsem měl pocit, že předčítá celý Lonely Planet v italštině, ale z tohohle omylu mě Libor se skřípěním zubů, včetně toho bolavého, vyvedl.

Po asi hodině a půl jsme se konečně dočkali, nasoukali se do menšího autobusu a pokračovali do La Pazu. Do něj jsme se dostali až za tmy. I tak to ale bylo impozantní entré. La Paz totiž leží v kotlině, je obklopen ze všech stran kopci a horami. Do města se sjíždí shora, takže má člověk celé město jako na dlani. Ve večerní verzi to znamená obrovské množství světýlek – přece jen je La Paz největším bolivijským městem. Další věci, která nám příjezd okořenila, byly jakési oslavy. Snad na každé křižovatce byly davy, vyhrávala kapela, tancovalo se. O co se jednalo, se nám nepodařilo zjistit.

Na nádraží jsme chtěli koupit jízdenky do Uyuni od společnosti Panasur, ale ta měla zavřeno. Naštěstí jsme hned zkraje našli další – OMAR – která jezdí do Uyuni taky. Slečna nám tvrdila, že na pondělní večer má poslední dvě místa. Nechtěli jsme riskovat, že bychom už nic jiného nesehnali, takže jsme na ně za osmdesát bolivianů za osobu kývli. A pak už jsme své kroky směřovali k zajištění střechy nad hlavou. V LP jsme si vybrali guesthouse jen kousek od nádraží. Přivítaly nás snad nedobytné plechové dveře a po zazvonění i anglicky mluvící domorodkyně. Místo ale bohužel nemají (to se nám tu stalo poprvé), máme to zkusit o kus dál. Na řadu tedy přišel druhý tip v pořadí – Hostal Maximiliano. Ten jsme ale nemohli najít. Motali jsme se temnými uličkami kolem dokola, až nás oslovilo jedno děvče, ke kterému se za chvíli přidala celá rodina. Pamětliv rad v tom smyslu, že se nemáme dávat do řeči s nikým, kdo nás sám osloví, jsme si neustále kontrolovali pozici svých cenností, ale nakonec se ukázalo, že jsme měli skutečně štěstí na milé a ochotné děvče, které nás na povel svého otce zavedlo až přímo na místo.

I tady byly dveře pečlivě zamčené (to už o něčem svědčilo) a na naše zvonění se přiběhala vetchá stařenka. Ukázalo se, že je skoro slepá, ale ne hluchá a rozhodně ne blbá. Sama od sebe poznala, že jsme Češi! Sice neuměla ani slovo anglicky, takže jsme zase museli zapojit všechny své jazykové síly, ale konverzace to byla roztomilá. Nabídla nám pokoj bez vlastní koupelny za devadesát bolivianů. Hned jsme to vzali, protože se nám ani trochu nechtělo chodit po večerním La Pazu s bágly na zádech.

Po odložení a krátkém osvěžení jsme se chtěli vydat pro nějakou šamku a pití. Babka, která nám zase musela odemknout, se Libora ptala, co to má v té tašce. Vlastně sama správně odhadla, že kameru. Okamžitě ho hnala zpátky na pokoj, aby ji tam nechal. Kladla nám na srdce, ať na sebe dáváme pozor a netaháme s sebou večer žádné cennosti. To člověku na klidu moc nepřidá a zároveň najednou pochopíte ty plechové dveře nebo mříže a neustálé zamykání.

Zrovna ta ulice, ve které jsme bydleli, na mě nepůsobila moc dobře, kdokoli tam mohl zničehonic vylézt z některého domu a prásknout nás po kebuli. Naštěstí se ale nic takového nestalo a my si v klidu nakoupili na tržnici od další roztomilé babky nějaké salámy, výborný sýr a pečivo. Zašli jsme ještě na internet, koupili vodu a pak už radši zpátky do pelechu.

La Paz, přejezd do Uyuni (pondělí 16. června)

La Paz je rušné a smradlavé velkoměsto. Všude spousta autobusů, taxíků, minibusů, mikrobuseů, aut, lidí... Naštěstí jsme v něm nechtěli zůstat déle než jeden den. Pro Libora nezačal zrovna nejlíp, zub o sobě dával vědět čím dál víc, vypadalo to na zánět. Nicméně Libor je hrdina, takže neváhal a společně jsme se vrhli do víru divoké a pro turisty nebezpečné metropole.

První plánovanou zastávkou byl kostel Iglesia de San Francisco. A znovu jsme měli štěstí na mši. To kromě kulturního zážitku taky znamená, že nemusíte platit vstupné. Město se teprve probouzelo, takže jsme se rozhodli zajít na snídani, abychom mu dali nějaký čas, než se zmátoří úplně. Zalezli jsme do malebného stylového guesthousu, kde jsme si dopřáli bohaté hody po dvaceti bolivianech. Hned o kousek dál se pak člověk ocitne na tzv. Čarodějnickém tržišti (Mercado de Hechiceria). Nevypadá tak zlověstně ani magicky, jak to zní. My jsme dokonce tržištěm prošli, a přitom ho stále hledali. Až jsme se museli zeptat příslušníka turistické policie, který nás ujistil, že jsme trhem skutečně právě přikráčeli, ale že pokračuje ještě kousek za roh. Také nás mile upozornil, ať si bedlivě chráníme svoje věci, hlavně foťák a kameru. Ta čarodějnickost se neprojevuje vzezřením prodavaček – jsou to stejné ženy, většinou v buřinkách, jako u jakéhokoliv jiného stánku ve městě, ale spíš tím, co prodávají – různé talismany, sošky, modly, figurky, koření nebo lektvary a taky vysušené lamy v různém stupni embryonálního vývoje. Aspoň to poslední vypadalo skutečně poměrně hrozivě a odpudivě. Nějaké figurky pro štěstí jsme pořídili, ovšem ta, kterou jsme si chtěli vystavit v obýváku, nepřežila transport ani do další destinace. Snad nám to nepřinese smůlu.

Omámeni jsme se pak protloukali ulicemi a uličkami La Pazu až na náměstí Plaza Pedro D Murillo, nejhezčí, jaké jsme v tomhle městě viděli. Všude byla spousta lidí a ještě více holubů. A ti lidé se bavili tím, že holubům házeli krmení a nechali je sedat na ruce, nohy i další části těla. Tyhle hrátky nám přišly poměrně nechutné, takže jsme jen tak pozorovali cvrkot a pak si koupili v přílehlé cukrárně každý tři kopečky zmrzliny – Libor maracujovou, višňovou a broskvovou, já maracujovou, z kondenzovaného mléka a s vaječným koňakem.

Po chladivém osvěžení jsme se chtěli vydat na vyhlídku nad městem. Taxíka jsme zavrhli, protože je zbytečně drahý a hlavně v La Pazu nemusí být zrovna bezpečný, takže jsme se vydali hledat nějaký mikrobuse, který by nás tam zavezl. Jen o jeden blok dál už jsme na takový narazili, přidali se k asi deseti lidem, kteří v něm už seděli, a nechali se vyvézt nahoru. Cestou jsme ještě nějaké lidi nabrali – stačí stát u silnice a mávnout rukou, řidič rád zastaví. Jinak má každý mikrobuse „průvodčího“, který cestou z okna vyřvává směr jízdy a pak vybírá jízdné. Halekání je všudypřítomné. Cesta dlouhá asi devět kilometrů nás stála tři boliviany za oba.

Dojeli jsme do části města nazvané El Alto. Dnes už je to vlastně samostatné město. A ne zrovna bezpečné. Co platí dole v centru ohledně dávání si pozor na sebe i na věci, tady platí dvojnásob. Pravdou je, že když jsme procházeli směrem k vyhlídce, připadali jsme si jako exoti (žijí tu dost chudí lidé) a necítili jsme se zrovna nejlíp. Nakonec nám ale nikdo neublížil, jen na nás vyjeli dva psi, které Libor zkušeným gestem zahnal do patřičných mezí.

Vyhlídka na La Paz je neuvěřitelná! Obrovský kotel plný převážně oranžovo-hnědých baráček, na jeho okraji pásma horských štítů se zasněženými vrcholky, k tomu modré nebe, bílé obláčky – ani Lada by něco takového nenamaloval. Prostě nádhera. Pořádně jsme se pokochali, já nafotil mraky fotek, Libor natočil několik panoramatických záběrů, a pak už jsme se zase nechali stejným způsobem zavézt zpátky do centra.

Zašli jsme na internet, poté jsme se chtěli konečně naobědvat (už bylo něco kolem třetí hodiny odpolední), ale nemohli jsme najít normální restauraci s normálním jídlem a normálními cenami. Všude samá pizzerie nebo naopak špinavá díra se špinavým nádobím. Když už jsme byli zoufalí, skončili jsme v restauraci, ve které jsme ráno posnídali. Libora trápil zub, takže si dal jen polívku, já vyzkoušel sýrovou palačinku s kuřecím masem. Pak už byl čas vyzvednout v guesthousu uschované bágly (otevřel nám jakýsi mladík, ale babča nám láskyplně mávala z okna) a vyšlapat kopec na autobusové

nádraží, odkud nám měl v sedm hodin odjíždět autobus do Uyuni. Kopec to nebyl zrovna příjemný, s bágly na zádech a ve výšce kolem 3 600 metrů nad mořem to byl pořádný záhul, šinuli jsme si to jako staří dědci.

Na nádraží jsme si náhodou sedli kousek od prvního Čecha, kterého jsme od začátku putování zaznamenali. Jmenoval se Kamil, jel taky do Uyuni, družně k nám přisedl a vyprávěl historky ze svého cestovatelského života. Vlastně jsme nad nimi jen pořád kroutili hlavou. Jeho posledním střípkem bylo odcizení notebooku z autobusu. Prý na něm měl všechny fotky a jeho kanadská přítelkyně veškerý svůj byznys. To nás jen utvrdilo v tom, že si tu člověk fakt musí dávat pořád pozor.

Nasedání do autobusu nebylo tak jednoduché. Autobusy se totiž nakonec vypravovaly dva a panoval pořádný zmatek v tom, který je který a kde má kdo vlastně sedět. Do toho se ještě procpávali domorodci, kteří převáželi snad traktor rozebraný na náhradní díly a další rozměrnější kousky. Asi po dvaceti minutách tápání a běhání mezi autobusy jsme nakonec usedli do toho správného. Hned nás začali obšťastňovat prodejci všeho možného, kteří jeden za druhým vždycky vlezli do autobusu, zařvali a ukázali svoji nabídku, prošli dozadu a zpátky a zase vypadli. Když takhle přišel asi pátý, už se velká část autobusu (ta turistická) neudržela a propukla v pobavený smích.

Cesta měla trvat dvanáct hodin a podle průvodců neměla být tou nejpříjemnější na světě. Už to, že jsme měli na sedadle každý nachystanou deku, nevěstilo nic dobrého. Když hned na začátku nechala domorodkyně přes uličku na plné pecky několikrát za sebou vyhrávat nesnesitelnou vyzváněcí melodii svého mobilu, aniž by ho zvedla, a u další, sedící hned před ní, jsme zahlídli v náručí kočku, naše obavy se jen prohloubily. Nakonec ale první půlka cesty probíhala v pohodě a po asfaltové silnici. Kolem jedné v noci jsme zastavili u motorestu, kde jsme měli čas na odskočení si a posilnění. Libora trápil zub, takže si dal jen čaj z koky, já vyzkoušel i čerstvý sendvič s vajíčkem. Pak začala druhá část cesty, která jako by byla z jiného světa než ta první. To, že bude zima, jsme čekali. Na oknech se začaly vytvářet ty známé takřka pohádkové obrazce. Ale že to bude tak moc skákat, a to až do cílové destinace, to nás poměrně nemile překvapilo. Naštěstí se ukázalo, že cesta bude o víc než hodinu kratší.

Uyuni (úterý 17. června)

Vlastně jsme byli asi všichni překvapení, když kolem šesté ráno autobus zastavil, rozsvítil a nějaký blázen v řidičově kabině pustil na plné pecky rádio. Z kabiny vylezl mladík vypadající, že absolvoval hodně divokou noc v drogovém opojení, a lakonicky prohodil „Uyuni“. Chvilí jsme všichni seděli a přemýšleli, co má tahle akce znamenat. Nakonec jsme – především díky domorodým spolucestujícím – uvěřili, že jsme na místě, a vylezli rozespálí a roztřesení do ukrutné zimy. Rodičům jsem slíbil, že jim napíšu, jakmile dorazíme, ale ejhle – žádný signál.

Hned vedle zastávky jsme zahlídli guesthouse. Jeho nevýhodou ale bylo, že do koupelny musel člověk přes dvůr, což zrovna v takovém počasí nebyla příjemná představa. Šli jsme tedy hledat dál. Ulice byly prázdné a ponořené do pološera, jen tu a tam jsme zahlédli malé hloučky turistů, kteří přijeli s námi. Báli jsme se, aby na nás nějaké ubytování ještě zbylo, a navíc nám byla fakt zima, takže jsme se snažili hledání co nejdřív ukončit. Cestou nás oslovil Bolivijec, který nám jednak nabízel tour džípem a jednak doporučil hotel hned naproti, ve kterém prý mají i teplou vodu. Slíbili jsme mu, že se ohledně jeho nabídky později zastavíme, a zamířili k hotelu. Na zvonění ale nikdo nereagoval. O kus dál jsme byli úspěšnější. Zavedli nás do pokoje bez oken a bez koupelny, ale v tu chvíli nám to bylo celkem jedno. O asi dvě hodiny později už ale ne. Byla to naprosto vymrzlá kobka, kde jsme si rozhodně nedokázali představit strávení celé noci bez úhony na fyzickém nebo duševním zdraví. Vyrazili jsme se tedy poohlídnout po náhradě. Tentokrát nám v hotelu Mosoj otevřeli a nabídli pokoj s vlastní koupelnou, televizí a velkým oknem, kterým do pokoje sálalo hřejivé slunce, za sto dvacet bolivianů. Bylo to sice dvakrát dražší než ten brloh, ze kterého jsme utíkali, ale dalo se tu žít. V guesthousu jsme absolvovali španělskou konverzaci s jiným zaměstnancem, než který nás přijímal, a ze které jsem se málem osypal. Ten člověk vůbec nedokázal pochopit, o co nám jde – že se stěhujeme pryč a chceme zpátky aspoň část peněz (v Bolívii jsme bohužel vždycky platili ubytování předem). Nakonec jsme se shodli na vrácení poloviny, tedy třiceti bolivianů – aspoň něco.

Naším hlavním úkolem v Uyuni bylo najít tu správnou agenturu, se kterou se vydáme na třídní cestu v džípech po bolivijských přírodních krásách. Agentur je ve městě spousta, jedna vedle druhé – jak si má člověk vybrat? Řekli jsme si, že začneme u toho chlapíka, který na nás neváhal ráno v tom mrazu čekat, takže by si měl zasloužit šanci. Hned na

vstupních dveřích bylo vyvěšeno doporučení v češtině, což jsme považovali za dobré znamení. Podobných doporučení pak v kanceláři i v dalších jazycích visela celá řada, takže jsme došli k závěru, že nemá smysl lítat z agentury do agentury a prostě to uzavřeme hned tady. Člověk stejně nikdy neví, jak sliby nakonec dopadnou v reálu. Nabídka zněla zajímavě – speciální trasa, která oproti standardu zahrnuje ještě navíc jednu sopku a jakési jeskyně. Cena byla přijatelná – osmdesát dolarů. Zahrnuje dopravu, stravu a ubytování. V průvodcích psali, že se ceny pohybují v rozmezí 80-130 dolarů, takže to bylo v pohodě. Dokonce jsme hned na místě potkali dvě spolucestující – mladou Švýcarku a starší Bolivijku, obě vypadaly docela sympaticky, i když byly dost nepříjemně zaskočené z toho, že nás bude v džípu tolik (my čtyři + dva další turisté + řidič + kuchařka).

Pak jsme pospíchali na internet, abych hlavně já uklidnil svoje rodiče, kteří zatím marně čekali na zprávu o našem příjezdu. Následovala snídaně, která probíhala na venkovní zahrádce, protože už se začalo příjemně oteplovat. To je tady normální. Přes den je nádherně, člověk se může procházet v tričku s krátkým rukávem nebo opalovat, ale jakmile zapadne slunce a přijde noc, nastane zima jak v Rusku.

Po snídani jsme se snažili najít imigrační úřad. Doporučuje se totiž nechat si dát bolivijské výstupní razítko do pasu už tady, protože úřední hodiny kanceláře přímo na hranicích jsou poněkud nejisté. Kroužili jsme dokola, ale pořád ne a ne najít tu správnou budovu. Dokonce jsme se ocitli v nějaké kanceláři, která byla dokořán otevřená, na stole ležela ležra a razítka, ale nikde nikdo. Nakonec jsme přece jen pátrání úspěšně završili, jenomže bylo zamčeno. Bezradně jsme se rozhlíželi, když tu náhle se k nám na kole řítíl uniformovaný mladík. Nechali jsme ho vydechnout, a pak už na něj udeřili s naší žádostí. Bez problémů nám dal razítka s datem o tři dny dopředu, vyinkasoval dvakrát patnáct bolivianů a mohli jsme jít. Na to, že to byl policejní úředník, byl nečekaně milý, až se mi chce napsat roztomilý. Ale oni na nás byli doposud milí vlastně skoro všichni.

Zjistili jsme, že Uyuni je takové polomrtvé město. Krom hlavní ulice, po které se brouzdají turisté, a malého tržiště si tu člověk připadá jak ve westernovém městečku, které před pár hodinami někdo vystřílel. Jedinou aspoň trochu zajímavou atrakcí je tu takzvaný Hřbitov vlaků (Cementario de Trenes). Název sice image mrtvého města moc nevylepší, ale podívaná je to docela pěkná. Hřbitov nebo spíš vrakoviště se nachází asi tři kilometry za městem. Vyráželi jsme tam pěšky, nedá se zabloudit – stačí jít podél kolejí. Na místě jsme byli v podstatě sami, byl tam naprostý klid, jen občas se objevil nějaký džíp, který tu na chvíli vyhodil turisty, ti namačkali pár fotek a zase odjeli. My tam strávili dobrou hodinu, panovalo velmi pěkné světlo těsně před západem slunce, které vrhalo dlouhé stíny a dodávalo rezivějícím vrakům příjemně sytý a atraktivní nádech.

Vrátili jsme se se západem slunce a byl čas pozřít něco k večeři. Teplá voda v hotelu totiž teče jen do devíti hodin, takže nesmíme moc ztrácet čas. Bohužel je to ve městě samá pizzerie, případně si můžete koupit na tržišti sendvič, ale to je tak na svačinu. Nepříliš nadšeni jsme tedy zabrousili do jedné takřka prázdné pizzerie, kde se nám ale zdály ceny dost vysoké. Přešli jsme tedy do další hned naproti. Ceny tam byly v podstatě stejné, ale bylo v ní narváno (převážně turisty) a prostředí bylo výrazně příjemnější, takže jsme zůstali. Dali jsme si špagety – Libor boloňské, já s tuňákem – a místní pivo značky Potosina. Obojí bylo dobré, i když pivo mělo nezvykle žlutou barvu a chutnalo trochu jako kvasnicové. Ustanovili jsme si závazek, že pivo ochutnáme v každé ze všech tří zemí, které navštívíme.

V televizi jsme se dozvěděli, že v Potosí probíhají nějaké drsné protesty, z La Pazu tam ani do dalších měst (například do Sucre) nejezdí žádné autobusy. Dokonce ukazovali záběry z nádraží, ze kterého jsme den předtím odjízďeli. Úplně původně jsme chtěli jet právě i do Sucre nebo aspoň do Potosí, ale nakonec jsme to kvůli protestům v Tacně a změně itineráře odpískali. Tyhle zprávy byly definitivním potvrzením toho, že se oběma městům radši vyhneme velkým obloukem.

V hotelu jsme provedli kompletní hygienu, nabili všechno, co se nabít dalo. Čekají nás tři dny někde v přírodě, bůhví jak to tam bude s elektrickou a vodou.

Altiplano Tour – den první (středa 18. června)

Chlapík z agentury nám kladl na srdce, abychom byli ráno před kanceláří v devět hodin. Takže jsme se včas sebrali, sbalili z hotelu, nasnídali a přesně s úderem deváté, kterou právě odbíjely hodiny na věži, jsme přicházeli k agentuře. Prý máme tak dvacet minut počkat. Ani nás to moc nepřekvapilo. Sedli jsme se tedy v parku na lavičku a čekali. Liborův stav

se spíš zhoršoval než zlepšoval, zdálo se mu, že mu natéká půlka obličejů a zub nepřestával bolet. O horku se zatím taky nedalo moc mluvit, takže do pohody jsme v tu chvíli měli daleko. Do toho jsme zřejmě spatřili dva další pasažéry, se kterými jsme měli trávit následující tři dny (Švýčarka a Bolivijka jely o den dřív a my je měli cestou nabrat), a na ty taky nebyl zrovna nejhezčí pohled – když budu naprosto upřímný, byli oba tlustí a oškliví. Do toho se občas kolem mihnul týpek, který by mohl hrát lotra v kdekákém filmu a který si nás prohlížel. V něm jsme tedy viděli našeho řidiče.

V půl desáté jsme zjistili, že jsme se ani v jednom nemýlili. Nasedli jsme do džípu spolu s řidičem Carlosem, novozélandským párem Mikem & Vicky a kuchařkou, jejíž jméno jsme si nezapamatovali, ale bylo to něco jako Amélie. Vlastně jsme v tu chvíli ani nevěděli, jestli je to jen Carlosova teta, která se nechá kousek svézt s vejci v klíně, nebo je to skutečně kuchařka – k tomu jsme došli až později. Carlos neuměl anglicky a Novozéland'ané na tom byli se španělštinou zhruba stejně jako my, takže komunikace zpočátku docela vázla. Carlos tedy zapnul CD přehrávač, ze kterého se linuly různé melodie Red Hot Chili Peppers. Když došel tenhle kalibr, překvapivě jsme se dočkali milostných balad 80. a 90. let. V dalším průběhu se tato dvě CD střídala ještě s Bobem Marleym, a to pořád dokola, takže jsme asi šestkrát slyšeli například Richarda Marxe zpívat o tom, jak na někoho čeká.

První zastávka se odehrála na hřbitově vlaků. Byla hodně krátká, takže jsme byli rádi, že jsme si tohle místo v klidu a při podstatně lepším světle prohlédli předchozí den. O několik kilometrů dál jsme se ocitli ve vesnici Colchani na okraji solné pouště, kde se sůl zpracovává až do sáčku, který si můžete koupit v obchodě. Celý proces včetně zatavení sáčku plamenem nám názorně ukázala jedna z pracovníků, která si za to neváhala říct o odměnu. Ale to se samozřejmě dalo očekávat. Já jsem tady očekával taky solné homole, které jsem znal z fotek, ale ty jsme tu nikde nenašli. To až o další kus jízdy dál, kde už se solná poušť Salar de Uyuni začala v krajíně mnohem víc prosazovat. Carlos nám u nich zastavil a také nám ukázal zajímavá malá jezírka, která vznikají působením podzemní vody. Další atrakcí byl hotel postavený ze soli – zdi, stoly, židle, postele... prostě všechno ze soli. To jsme ještě netušili, že v podobném ale hezčím ještě tentýž den zakotvíme.

Pak už nastala takřka psychedelická spanilá jízda po bílém povrchu. Máte pocit, že jedete po nekonečné sněhové pláni, která vás přímo oslepuje svou bělostí, všude okolo vás je bílo, jen v dálce občas vykukují kopečky. Nechápete, jak řidič může vůbec vědět, kudy má jet, tu a tam to prostě šmikne stranou a jede zase dál. Tímhle způsobem jsme dorazili až k sopce s názvem Tunupa (5 432 m n.m.), pod kterou jsme se měli setkat se zbývajícími účastnicemi zájezdu a také se naobědvat. Ještě předtím nás ale zaujali plameňáci, kteří se procházeli po vodních plochách v solné poušti, a také stádo lam, které se páslo na úpatí sopky.

A lamy nás čekaly i na talíři. Na základě různých vyprávění na internetu jsem měl trochu obavu, jestli na nás nebude agentura s jídlem šetřit. Hned tohle první jídlo mé obavy naprosto zahnilo, protože jídla bylo habaděj. Steaky z lamy, bramborová kaše, zeleninová obloha, pečivo, mandarinky, pití – všeho dostatek. Zkompletovali jsme posádku – připojily se k nám Švýčarka Isabele a její bolivijská tchyně Ruth. Díky nim se trochu více rozběhla konverzace a uvolnila atmosféra. Navíc Isabele uměla velmi dobře španělsky, takže jsme ji pasovali do funkce naší tlumočnice. I proto jsme ji upozornili na to, že z kanystru plného benzínu, který vezeme na střeše džípu, kape benzín. U Carlose se následně dožadovala nějakého řešení, ale ten jí s neochvějnou jistotou oznámil, že až pojedeme, tak to kapaní ustane.

Po výborném obědě jsme – na chvíli poněkud znejistění kapajícím benzínem nad našimi hlavami – pokračovali v cestě po neskutečné solné poušti až k ostrovu Isla Pescado. Už z dálky byly vidět obří kaktusy, kterými je doslova poset. U ostrova bylo zaparkováno docela dost džípů a po soli pobíhala řada turistů, ale když jsme se procházeli po ostrově (vstupné patnáct solů), narazili jsme jen na pár z nich. Času jsme bohužel neměli moc, ale i tak jsme stihli působivost několikametrových macků vstřebat.

Posledním cílem prvního dne byla osada s názvem Aguaquiza. Tam jsme si prohlédli minimuzeum vypovídající o životě lidí, kteří tu kdysi dávno žili, s distingovaným výkladem místního průvodce v pletené čepici. Především jsme tu ale měli strávit noc. A to v úžasném, úplně novém solném hotelu. Byl kruhového půdorysu, nepřepřácaného stylu a líbil se nám podstatně víc, než ten, který jsme navštívili dopoledne. Po ubytování a pozorování západu slunce už pro nás byl připraven čaj a krekry. Báli jsme se, že to bude všechno, co dostaneme k večeři, ale to jsme se šeredně spletli. Večeře byla ještě bohatší a chutnější než oběd! Zeleninová polívka a nejlepší lasagne, jaké jsem kdy v životě jedl. Pekáč byl prázdný během chvílky.

Jako kulturní vložka posloužilo neohrabané leč milé představení místní drobotiny, která nás i vytáhla k tanci. Liborovi jednak nebylo dobře a jednak tyhle šaškárny moc nemusí, takže se odebral na solné lůžko. Vysvětlil jsem ostatním, proč není Libor ve své kůži. Z Isabele se rázem vyklubala medička, takže se o jeho případ začala docela dost zajímat. Potvrdila naši domněnku zánětu a apelovala na nás, abychom co nejdříve zašli k doktorovi. Bála se, že by se mohla ze zánětu dostat infekce do krve. Měli jsme s sebou antibiotika, ukázali jsme jí je a ona souhlasila, aby je Libor nasadil, protože by právě tohle velké riziko měla eliminovat.

Noc byla ještě mladá, my se trochu obávali, že bude čím dál studenější, takže jsme se shodli, že bychom se měli preventivně něčím zahřát. Z baru na nás nenápadně shlíželo několik lahví, a tak jsme si jednu vybrali. Úlohy barmana se ujal Carlos, který nám nápoj, jehož jméno si bohužel nepamatuji, namíchal se spritem a dávkou limetkové šťávy. Byla to dobrota. Libor přinesl sušenky, které jsme si koupili na cestu, a jízda mohla začít. Rozběhla se přátelská debata při svíčkách o všem možném, roztály i poslední ledové kry mezi námi a my si najednou uvědomili, že jsme vlastně měli velké štěstí na takhle obyčejnou a pohodovou partičku. Do solných pelechů jsme uléhali příjemně opojeni.

Altiplano Tour – den druhý (čtvrtek 19. června)

Palačinky k snídani potěšily. A posléze i to, že jsme se dostali do jeskyní Galaxias, kam se normálně v rámci takových tour nejezdí. Je to totiž nový objev, o kterém se zatím nepíše v žádných průvodcích. V agentuře si ho vydupala Isabele a my ji za to byli vděční. Jeskyně (vstupné deset bolivianů) jsou to totiž sice malé, nicméně prazvláštní. Připadal jsem si tam jako v nějakém sci-fi filmu, třeba ve Vetřelci. Provedl nás jeden ze dvou mužů, kteří jeskyně před pár lety objevili, což k působivému dojmu jen přispělo.

Pak jsme projížděli nádhernou krajinou vyšperkovanou sopkami (jedna trochu čoudila), vyvělinami, barevnými horami... Široko daleko nic než jen tahle úchvatná příroda a náš džíp. Jen čas od času jsme zahlédli nebo minuli další „kolegy“. Carlos nám několikrát zastavil, abychom si tu krásu mohli nejen vychutnat, ale i nafotit a natočit. Velká zastávka pak proběhla u nádherné laguny Cañapa. Přivítali nás u ní jen liška a rackové, jinak jsme se ocitli sami v opojném tichu. V klidu jsme se naobědvali (kuřecí plátek, brambory, těstoviny, jablko) a pokračovali k další laguně. Ta se jmenuje Hedionda, leží v nadmořské výšce 4 162 metrů, dost zapáchá a vegetuje v ní spousta plameňáků, kteří tu v celých houfech předvádějí své tanečky.

Kolem dalších, ne už tak působivých lagun a cestou mezi dalšími úchvatně barevnými horami a sopkami jsme se dostali až k tzv. kamennému stromu (Árbol de piedra) v úctyhodné nadmořské výšce 4 412 metrů. Je to vlastně jen jedna z mnoha kamenných formací na tomto místě, ale z nějakého důvodu ta nejznámější, snad všichni se u tohoto „stromu“ fotí. Narazili jsme tu na početnou skupinu turistů a znovu si zalebedili, jak máme prima partu. Třeba taková Isabele je ještě větší nadšenec než já – prostě odběhla někam dozadu udělat pár fotek a Carlos ji pak musel džípem nahánět po všech čertech. Svým dětinským nadšením ho ale naprosto odzbrojila.

Slunce se ocitlo těsně před svým západem a nás ještě čekal kus cesty k podivné laguně Colorada, která je zvláštní tím, že je v ní červená voda – díky planktonu a řadě chemických prvků. Hypnotizoval jsem slunce, ať ještě chvíli vydrží, ale moc se to nepovedlo. Lagunu jsme sice viděli ve světle, ale její barevnost už jsme zachytit nedokázali. Carlos nás utěšoval, že další den ji uvidíme nádherně shora, takže o nic nepříjdeme. Jenomže za chvíli jsme zjistili, že to se týká všech kromě nás. My se totiž necháme vysadit na bolivijsko-chilských hranicích, zatímco ostatní se budou vracet do Uyuni a právě při této zpáteční cestě ještě jednou pojedou kolem Laguny Colorada. Co se dá dělat, snad se dočkáme aspoň té druhé, na kterou se těším – Laguny Verde (tedy zelené).

V blízkosti laguny jsme měli strávit noc. Tentokrát všichni společně na jednom pokoji. Měla nás čekat velká zima, takže jsme vyfasovali pěkně vyhřáté termofory, aby nás aspoň trochu zahřály. Spolu s námi byla na ubytovně řada mladých, poměrně hlučných turistů, ale ti se po večeři někam vytratili a my měli klid sami pro sebe. K večeři bylo výborné kuře s pečenými bramborami. Naše parta pocítila znovu potřebu se zahřát, takže někteří vyslanci šli do nedalekého obchůdku zajistit nějaké „topivo“. Přinesli dvě lahve rumu a kolu – nic lepšího prý neměli. Já nad rumem trochu ohrnoval nos, načež kvůli mně Carlos přinesl láhev pravého bolivijského vína. Přinesl ho v lázni s horkou vodou, aby se dostalo na tu správnou „pokojevou“ teplotu, protože ta na chodbě, kde jsme seděli, rozhodně nepanovala. A musím říct, že tohle červené víno bylo výtečné, jedno z nejlepších, jaké jsem kdy pil. Libor už se odebral zabarikádovat se spacákem

a nánosem dek, my ostatní jsme popíjeli a klábosili. Voda netekla, ale stejně by mě nikdo ke sprchování v takových podmínkách nepřinutil.

Altiplano Tour – den třetí, San Pedro de Atacama (pátek 20. června)

V noci to nakonec nebylo tak strašné, termofoor a halda dek udělaly své, ale ráno nastala krize. Vstávali jsme v pět a venku bylo odhadem takových minus patnáct. Na topení zapomeňte, a to dokonce i v našem džípu. Tedy ono tam bylo, Carlos se ho pokusil i zapnout, ale šel z něj akorát smrad, ze kterého jsme se všichni málem udusili. Měli jsme zmrzlé všechny údy.

Těsně před východem slunce, na který jsme čekali jako na smilování, jsme se dostali ke gejzířům Solar de Mañana v nadmořské výšce 4 850 metrů. Všude kolem to bublalo, kolem byla pára, tu a tam něco vytrysklo (Carlos tvrdil, že gejzíry dosahují výšky až tří metrů), mezi jámami byla spousta bahna, po kterém to pěkně nebezpečně klouzalo. Objektivy se zamlžily, ruce nebyly schopné pořádné aparáty ovládat. Do toho slunce vykreslilo svým východem až nadpozemsky vyhlížející krajinu. Člověk by si to všechno mnohem víc vychutnal, kdyby bylo aspoň o dvacet stupňů víc, ale i tak to byl působivý zážitek.

Rychle jsme naskočili do džípu s botami těžšími asi o dvě kila bláta. Když jsme zastavili u termálních pramenů Termas de Polques, slunce už trochu hřálo a my se mohli znovu ve větším klidu a pohodě kochat krásným prostředím. Z malých potůčků se valila oblaka páry a odrážely se v nich okolní kopce. Pro odvážlivce byl připraven přírodní bazének s horkou vodou. To by nás s Liborem nejspíš zabilo (tedy to koupání samotné ani tak ne, jako spíš nutnost se před ním v té zimě svlíknout), takže jsme radši vyrazili do přilehlého baráčku na připravenou snídani. Buchta byla tentokrát trošku dusivka, ale nás stejně zajímal hlavně horký čaj a kafe.

Po snídani už s námi Carlos uháněl směrem k chilským hranicím. Ještě nás ale čekala dvě podivuhodná místa. Prvním byla takzvaná Krajina Salvadora Dalího. Na písečné planině obklopené krásně barevnými horami se pod jednou ze sopek válely naházeny ztuhlé kusy lávy. Než stačily dopadnout na zem, studený vzduch je ochladil tak, že na zem už dopadly jako kus kamene. Podívaná vsutku surrealistická. Druhou lahůdkou byla již zmíněná Laguna Verde. Bílý písek, tyrkysová voda, sopka Licancabur, vedle ní další zajímavě tvarovaná i zbarvená hora. Připomínalo mi to snový výjev z filmu Kontakt. Libor bohužel na tomhle mystickém místě zjistil, že se zřejmě jednou překlíknul a kamera natáčela to, co natáčet neměla, a naopak. Asi si umíte představit, jak tohle člověka našte. Máme aspoň fotky.

A to už se naše džíповé dobrodružství chýlilo ke konci. Carlos nás zavezl na hranice, kde už na nás čekal autobus (transfer do Chile byl v ceně). Osobně jsem se na tuhle chvíli zase tak moc netěšil. Po necelých třech dnech mi naše partička docela přirostla k srdci, obzvláště pak Isabele, která se ukázala být skvělou holkou, jakých člověk moc nepotká. Mike nám dal svoji e-mailovou adresu, ať se prý ozveme, až budeme chtít někdy vyrazit na Nový Zéland.

Ač byly uplynulé dny svým způsobem náročné, měli jsme možnost poznat Bolívii jako zemi s nádhernou a magickou přírodou. Pocit pohádkovosti pak zakončily dvě lišky, které se s námi příběhly na hranice rozloučit. U nás dávají lišky dobrou noc, tady mají asi holt na starosti loučení s turisty. My už ale museli nasednout do autobusu, zamávali jsme našim soupeřníkům na rozloučenou a po chvíli se ocitli v Chile.

Rozdíl poznáte okamžitě – krásně hladká asfaltka, spousta dopravního a informačního značení a v neposlední řadě signál! Takže jsme konečně mohli zase napsat domů. Po nějakých třiceti kilometrech jsme se dostali na okraj městečka San Pedro de Atacama, kde jsme se museli podrobit nejen pasové, ale i celní kontrole. Do Chile se nesmí přivážet ovoce ani další plodiny, mléčné výrobky a řada dalších věcí. Všichni jsme museli nechat prohlídnout své bágly. Naše prohlídka proběhla v pohodě až do chvíle, kdy jsem si neuvědomil, že jsem ještě nezapnul kapsu od batohu s foťákem. Takže když jsem za batoh vzal, z výšky více než metru z něj na zem vypadl teleobjektiv za patnáct tisíc. Jak to trefně označil Libor, rachtalo to v něm jako v kaleidoskopu a jednoduchým testem jsem zjistil, že je spíš nefunkční než funkční, protože nedokáže zaostřit. Byla to nepříjemná rána – doslova i obrazně, ale co se dá dělat, nemá smysl brečet nad rozbitým objektivem. Později jsem sice párkrát zalítoval, že ho už nemůžu použít, ale hlavně že byl v pořádku foťák s mým „hlavním“ objektivem.

San Pedro de Atacama je vlastně oáza v nejsušší oblasti světa. V posledních letech se ale tohle městečko proměnilo v turistické ghetto plné guesthousů, restaurací, cestovních agentur a krámků. Původně jsme se tu měli zdržet dva dny, ale protože gejzíry – jednu z atrakcí, které jsme tu chtěli navštívit – už jsme viděli ráno v Bolívii a podobnou mrazivou eskapádu už jsme necítili potřebu opakovat, rozhodli jsme se odjet co nejdříve. Navíc jsme brzy zjistili, že je tu dost draho.

K tomuhle závěru jsme došli velmi brzo. Vydali jsme se na autobusové nádraží zkontrolovat, jak tu jezdí autobusy do Aricy na hranicích s Peru. Nepříjemná paní za přepážkou nám oznámila, že autobus jede ten den ve 20:45, k dispozici jsou poslední dvě volná místa, a to bohužel ani ne vedle sebe, a další den do Aricy nic nejede. Volba tedy byla jasná, odjedeme ještě dnes. Ale za kolik? Podle LP měla stát jízdenka kolem osmnácti amerických dolarů. Paní po nás ale chtěla patnáct tisíc chilských pesos (CLP), což je v přepočtu 33 dolarů! Průvodce vyšel v roce 2007, takže buď v něm byla chyba (ostatně ani nádraží nebylo přesně tam, kam plánek v něm ukazoval), nebo tu za poslední dva roky pekelně zdražili. Ale moc na vybranou jsme neměli, nějak jsme se do Aricy dostat museli. Posléze jsme zjistili, že tahle cena byla dokonce akční, jinak je lístek ještě dražší. Pro lehčí přepočet: 100 CLP = cca 3 Kč.

Bylo teprve krátce po poledni, takže jsme potřebovali zajistit program na odpoledne. Druhou věcí kromě gejzírů, kterou jsme měli původně v plánu, bylo Měsíční údolí (Valle de la Luna) nedaleko od městečka. Výlety se tam pořádají odpoledne s návratem večer, takže bychom to snad měli stihnout. V první agentuře měli volno, ale nedokázali nám uschovat bágly, než se vrátíme. Šli jsme tedy o dům dál. Milá paní v solidně vypadající agentuře v tom neviděla problém, takže jsme si tuhle atrakci objednali za pět tisíc pesos na osobu u ní. Odjezd ve tři hodiny, návrat kolem půl sedmé.

Zbývající čas jsme vyplnili obědem a krátkou procházkou po městě. K obědu (meníčko za 5 000 CLP) jsme vyzkoušeli i dvě různé značky piva – Cristal a Escudo. Obě stály 1 200 CLP a obě byly dobré. Už nám tedy zbývalo ochutnat jen pivo peruánské.

Ve tři hodiny jsme vyrazili autobusem na výlet v čele s průvodcem, který mi připomínal doktora Karla z trilogie Slunce, seno... Postava, mluva, gesta – všechno se dost podobalo. Nicméně jsme se od něj dozvěděli řadu zajímavých informací. Zastavili jsme na třech místech. Nejdříve u pásma solných hor, u kterých měl člověk pocit, že právě přistál na Měsíci, a to jsme ještě nebyli v Měsíčním údolí. V dálce se pak tyčilo pásmo sopek a hor, takže celé panorama působilo velmi dramaticky. Druhou zastávkou bylo tzv. Údolí smrti s podobně formovanou krajinou. No a do třetice jsme se dostali už do samotného Měsíčního údolí, kam se dokonce musí platit vstupné (2 000 CLP). Vydrápali jsme se na obrovskou písečnou dunu a kousek od jejího hřbetu jsme čekali na západ slunce, který postupně celou mimozemskou krajinu zbarvoval do červených odstínů. Když se slunce skutálelo pod obzor, my se skutáleli po druhé straně duny dolů. Tedy někteří se kutáleli, my s Liborem jsme se jen tak decentně sesouvali. Dole pod dunou jsem měl jednu botu těžší asi o kilo písku. Mimochodem jsme se dozvěděli, že tu NASA zkouší své roboty, než je vyšle na opravdový Měsíc.

Autobus nás zavezl zase zpátky do San Pedra. Nakoupili jsme si vodu na cestu, zašli na internet, chvíli jen tak posedávali v parku na náměstí a pak už se vydali na autobus. V něm byly sedačky s takovou výklopností, jakou jsem do té doby snad neviděl. Bohužel toho využil asi stovacetikilový pán, který si sedl přede mě. Málem mi při svém sklopení rozdrtil nohy. Do toho si pustil na plné pecky MP3 přehrávač, v noci se převaloval a chrápal. S prominutím největší hovado, jaké jsem za celé naše jihoamerické putování potkal. Ráno dokonce zjistil, že se sklápěl tak vehementně, až sedačku rozbil. K tomu všemu jsem seděl vedle záchodu, který zrovna nevoněl, a jak už jsem psal – s Liborem jsme neseseděli vedle sebe. Malou kompenzací za všechna tahle utrpení byla jen svačinka, kterou jsme po příjezdu od stevarda dostali. Mimochodem, ten kluk vypadal úplně evropsky – vlastně jsme si tehdy uvědomili, že ačkoli jsme blízko Bolívie a Peru, lidi tu vypadají trochu jinak. Jsou vyšší, mají světlejší pleť, působí víc evropsky, právě jako náš mladý sympatický stevard.

Arica (sobota 21. června)

Aricu jsme si stanovili jako takový odpočinkový předěl. A já osobně jsem si dal závazek dokopat Libora k doktorovi. Měl nateklou tvář a pusou, pod okem se mu udělala podivná boule a špatně slyšel na jedno ucho (tedy ohledně toho tvrdil, že ho má jen zalehlé).

Na nádraží jsme dorazili kolem sedmé ráno. V LP jsem našel guesthouse Sunny Days, který by měl být jen 300 metrů od něj a měl by ho vést chilsko-novozélandský pár. Po chvíli tápání a několika dotazech u místních jsme jej nakonec

našli. Postarší Novozéland'an Ross nás přivítal s otevřenou náručí a nabídkou nejen pokoje (14 000 CLP za oba) ale také bohaté snídaně formou švédského stolu. Prý se můžeme v klidu nasnídat dnes i zítra v rámci ceny za pokoj. Tak štědrá nabídka jsme předtím ani potom nedostali. Další zvláštností bylo, že se tu může toaletní papír házet do mísy!

Ještě před snídaní jsme provedli důkladnou očistu (přece jen jsme byli na cestách čtyři dny) a po ní se Libor na můj nátlak rozhodl zavolat do pojišťovny a zjistit, co má dělat, když chce v Arice navštívit doktora. Operátor slíbil, že se do půl hodiny ozve zpět na mobil, ze kterého Libor volal. Jenomže po hovoru si Libor uvědomil, že to číslo, které mu operátor diktoval pro ověření, nějak nesedí se skutečným. Ale ono se Liborovi k tomu doktorovi stejně moc nechtělo, takže mu to zase až tak moc nevadilo.

Na snídani jsme se světili s problémem se zánětem, načež nás oslovila jedna z turistek, která je zubařkou. Uklidnila nás, že Liborův stav není nebezpečný ani není potřeba urgentně shánět místního doktora. Antibiotika by prý měla prozatím situaci vyřešit. Naopak doporučila počkat až na návrat do Prahy. To nás oba dost uklidnilo a na hovor z pojišťovny jsme zapomněli. Stejně už nikdo nevolal.

Od Rosse jsme dostali plánec města i s tipy na zajímavá místa. Po asi dvouhodinovém Liborově spánku jsme se tedy vydali na procházku. Město nic moc, mají tam jeden kostelík a jeden výrazný kopec, který je dominantou města. Ale taky svěží mořský vzduch a hlavně moře s velkými vlnami, u kterého jsme strávili poměrně dost času. Působilo na nás dost uklidňujícím a relaxačním dojmem. Viděli jsme i hejna pelikánů a dalších druhů ptáků. Ve vlnách se pokoušeli prohánět surfaři. V přístavu kotvily nákladní lodě. Prostě přímořská klasika. Na závěr procházky jsme zamířili do hypermarketu – prvního a posledního, který jsme během tří týdnů viděli a navštívili, kde jsme si pořídili večeři. Zjistili jsme, že to tu s cenami není zase tak hrozné, potraviny v obchodě vycházejí zhruba stejně jako u nás. Takže nám zbylo víc peněz, než jsme čekali.

Přesun do Peru, Tacna, cesta přes Arequipu do Cuzca (neděle 22. června)

Úkolem na další den bylo dostat se znovu do Peru a co nejvíc se přiblížit Cuzcu, ideálně bez noclehu v Arequipě. A na takový úkol je potřeba se pořádně posilnit, takže jsme si opět dopřáli vydatnou snídani. Zároveň jsme si nechali Rossem poradit, jak se nejlépe do té prokleté peruánské Tacny dostat – zda je lepší autobus nebo sdílený taxík apod. Jeho rady byly vyčerpávající. Jedna z nich například zněla, abychom se nenechali nalákat taxikářem, který má prázdné ruce. To totiž znamená, že ještě nemá žádné zákazníky a my budeme muset čekat.

Ještě než jsme vůbec došli k nádraží, nechali jsme se odlapit jedním taxikářem. A co myslíte, jaké měl ruce? No samozřejmě že prázdné. Ale nakonec jsme nečekali ani moc dlouho, za pár minut přilákal ještě tři domorodce – dva mladé kluky, z nichž jeden voněl jak parfumerie a neustále si pouštěl MP3ky z mobilu, a jednoho postaršího chlapíka, který vypadal jako zastydělý italský zpěvák s trvalou a slunečními brýlemi, takže jsme mohli vyrazit.

Autobus stojí 1 500 CLP, taxi dvakrát tolik, ale je jednak podstatně rychlejší a jednak na hranicích nemusíte čekat, až projde kontrolami celý autobus. Vzhledem k tomu, že jsme potřebovali být v Tacně co nejrychleji, abychom ještě stihli zajistit lístky do Cuzca, byla rychlost naší prioritou. Na internetu jsme totiž zjistili, že jízdenky až do Cuzca od společnosti, se kterou jsme chtěli jet, už nejsou. Zřejmě kvůli svátku, který se bude v úterý v Cuzcu slavit.

Bez problémů jsme prošli chilskou i peruánskou kontrolou (tentokrát stačil jen rentgen, takže mi nic nevypadlo), přeřídili si hodinky (v Peru je o hodinu míň než v Chile) a najednou se cítili skoro jako doma. Zanedlouho jsme dorazili do Tacny.

Po dost neformální výměně peněz se k nám na nádraží připlel chlápek, který se ptal, kam jedeme. Už ani nevím, proč jsme mu vlastně odpověděli, a on nás následně zavedl na ten správný terminál a k tomu správnému okýnku, aniž by za to něco chtěl. Okýnko patřilo společnosti Cruz del Sur, údajně nejkvalitnějšímu autobusovému přepravci v Peru. Jízdenky do Arequipy ještě měli (odjezd ve 12:30, cena 35 solů), ale do Cuzca – jak jsme se obávali – už bylo vyprodáno. Představa zbytečně strávené noci v Arequipě se nám vůbec nelíbila. Obešli jsme celé nádraží, ale nikde jsme na lístky do Cuzca nenarazili. Protože ale naděje umírá poslední, zašli jsme ještě do vedlejšího terminálu, odkud odjíždí autobusy společnosti Flores. Se zbytkem naděje jsem se tedy zeptal, jestli náhodou nejede dneska večer něco z Arequipy do Cuzca. Jelo! A pěkně nám to navazovalo na spoj z Tacny. Pořádně jsme si oddychli.

Protože jsme měli zařízeno všechno potřebné, uložili jsme bágly do úschovny a chtěli se jít podívat do města. Na informacích jsme si vyžádali plánek, ale paní měla jen jeden, takže nás pouze navigovala. Bohužel se asi po půlhodině chůze ukázalo, že jsme její navigaci zřejmě špatně pochopili, takže jsme nakonec stejně museli nasednout do taxíku a na hlavní náměstí se nechat za dva a půl solu zavézt. Na náměstí s katedrálou právě probíhala nebo spíš končila nějaká veselice. Začínali jsme mít pocit, že kam přijedeme, tam se něco slaví. Prošli jsme se ještě kolem náměstí, koupili si první kuřecí empanadas (plněné kapsy) a taxíkem se zase vrátili na nádraží.

Autobus společnosti Cruz del Sur vypadal poměrně luxusně. Batohy se nedávaly přímo do autobusu, ale předali jsme je u přepážky, kde je nashromáždili i od ostatních cestujících a pak teprve je na vozíku všechny najednou přesunuli do úložného prostoru autobusu. Před nástupem jsme museli nechat prohlídnout svá příruční zavazadla, pak nás uvítal stevard (něco tak nesympatického jsme dlouho neviděli) a když jsme se konečně usadili, přišli si nás jednoho každého natočit na videokameru. Připadalo nám to horší než na letišti. Cestou jsme pak měli dostat jídlo. Čekal jsem nějakou dobrou kuřecí směs s rýží nebo tak něco, ale to byla velká chyba. Přiděl spočíval ve dvou malých koblízcích a balíčku krekrů, ani napít nám nedali. Z DVD pouštěli nějaký rozvleklý americký film a animák o mravencích. Když šel člověk na záchod, málem se bál, aby jim nevyrvál dveře. Já musel jít nadvakrát, poprvé jsem se neodvážil zabrat tak velkou silou, pak jsem pozoroval, jak to dělají ostatní. A navíc jsme kvůli několika kontrolám blízko hranic nabrali půlhodinové zpoždění. Takže zase taková sláva to nebyla.

V Arequipě, kam jsme dojeli po šesti hodinách, jsme měli na přestup zhruba hodinu a půl. Terminál Flores byl jen pár metrů od místa, kam jsme přijeli. Já byl poměrně nervózní, protože podle jízdenky měl náš autobus odjíždět v osm hodin, ale takový čas jsme na žádné tabuli s odjezdy nenašli. Ptal jsem se pro jistotu u dvou okýnek, u obou mi to potvrdili, ale stejně jsem pořád neklidně pokukoval po odjíždějících autobusech. Zašli jsme si do nádražní restaurace na večeři. Libor si poručil obrovskou mísu chřestové polívky a neméně obrovský biftek. K tomu ještě zvláštní porci hranolků. Nějak jsme si totiž neuvědomili, že jsme zase zpátky v Peru, kde se automaticky ke každému masu dávají hranolky a rýže. Já se spokojil s kuřecím steakiem na milánský způsob (+ samozřejmě hranolky a rýže).

Autobus skutečně odjížděl v osm hodin. Musím říct, že tolik místa na nohy jsem do té doby v žádném dopravním prostředku nezažil. No a pak to přišlo. Stevard začal roznášet večeři – kuřecí kousky s rýží a dezert (jablečné amarouny). Takže jsme byli s prominutím nažraní jak prasata. Což je stav, ve kterém se dost špatně usíná. Zkrátka nakonec se ukázalo, že servis téhle společnosti je o třídu lepší než „slavné“ Cruz del Sur. Jízdenka stála pětadesát solů a cesta trvala deset hodin.

Cuzco – den první (pondělí 23. června)

Do Cuzca jsme dorazili v šest hodin ráno a hned na nádraží se na nás vrhla horda naháněčů nabízejících ubytování. Jednomu mladému jsme dovolili, aby nám něco nabídl, protože byla celkem zima, byli jsme rozespalí a chtěli jsme co nejdřív bydlet. Vytáhl leták nějakého hotelu, ale o hotel jsme nestáli. Bez mrknutí oka vytáhl tedy leták hostelu. My si sice v LP vybrali ubytování v úplně jiné čtvrti, ale mládenec tvrdil, že tam je všechno obsazené. Normálně bych mu nevěřil ani nos mezi očima, ale vzhledem k nadcházejícímu velkému svátku to bylo naprosto uvěřitelné. Urpi Hostal vypadal na obrázcích docela dobře a nebylo to daleko – taxi nás tam prý odveze za dva soly. Proč to nezkusit...

Trochu nás zarazilo, že se hostel jmenuje jinak (Inka's Peru), než hlásal leták. Nicméně působil solidním dojmem, recepční slibovala teplou vodu po celý den, na pokoji byla i televize a na uvítanou jsme dostali čaj z koky. Za šedesát solů na noc jsme na to kývli. Taxikář ovšem nechtěl dva soly ale pět. Chvilí jsem se s ním hádal, ale pak jsem jen mávnul rukou a dal mu, co chtěl.

Chvilí jsme se dospali a zjistili, že je v pokoji jednak celkem zima a jednak to s teplou vodou po celý den není tak horké. Zatím jsme to ale nechali být a vyrazili jsme na obhlídku města. Tedy nejdřív jsme využili toho, že kousek od nás je kancelář PeruRail, ve které si máme vyzvednout jízdenky na vlak na Machu Picchu, které jsme zarezervovali a zaplatili přes internet. Nejdřív to vypadalo na komplikace – slečna za přepážkou nejevila známky toho, že by někde v jejich systému měla být naše platba zaznamenaná. Po chvíli papírování nám ale jízdenky vytiskla a my mohli s klidem na duši začít prohlídku města.

Chvíli jsme šli po široké ulici, o které jsme se domnívali, že je to ta hlavní tepna, ale pak jsme trochu znejistěli a chtěli se radši taxíkem nechat zavézt až na náměstí Plaza de Armas. Taxikář nás chvíli vozil, ale pak nás musel vysadit, protože hlavní ulice byla pro auta uzavřená. Zeptal jsem se ho, kolik jsme dlužní, a on jen mávl rukou! Tak to se nám ještě nikdy a nikde nestalo.

Věděli jsme, že 24. června se mají v Cuzcu konat oslavy jejich nedůležitějšího svátku v roce zvaného Inti Raymi neboli Svátek Slunce. Netušili jsme ale, že to vypukne už o den dřív. Avenida El Sol, nejrušnější ulice Cuzca, byla obsypána lidmi. Někteří z nich byli v různých krojích nebo uniformách. Proklouzli jsme mezi davy do informační kanceláře, kde jsme si koupili tzv. boleto turístico, což je jakási souhrnná vstupenka do šestnácti atrakcí nebo muzeí za sedmdesát solů, bez které se do nich jinak nedostanete. Vlastně ano, můžete si zaplatit vstupné jen do toho jednoho místa, ale bude vás to stejně stát sedmdesát solů.

Na ulici se k nám přihnula nějaká babka a připínala nám na trička duhovou stužku. Naštěstí jsme si už předtím všimli, že je město plné duhových vlajek, jinak bychom asi byli trochu v rozpacích z toho, že tu jen tak na ulici rozdávají stužky v barvách vlajky gayů. Cuzco je holt asi veselé město. Nic není zadarmo, babka za to chtěla po jednom solu za každého. Drobné už jsem neměl (chyba!), takže jsem jí dal desítku, na kterou mi ovšem vrátila jen pět solů. Vystartoval jsem na ní, že to tedy ne, tak mi přihodila ještě pár takřka bezcenných drobků a zmizela v davu. Tak takhle už se napálit nenecháme.

Pak už jsme došli na hlavní náměstí, které je moc pěkné, ale v tuhle chvíli si nešlo jeho krásu naplno vychutnat, protože bylo doslova obsypáno lidmi, jen silnice byla volná a chráněná velkým počtem policistů a jiných ochránců pořádku. Ani jsme nemuseli dlouho čekat, než se začalo něco dít. Na náměstí se postupně valily jednotlivé skupinky ve zmíněných roztodivných krojích a uniformách – svaz žen, hasiči, Červený kříž a kdovíco všechno ještě. Mnohé skupinky měly i svou vlastní kapelu a tanečníky. Chyběly už jen alegorické vozy. Ovšem rozsahem by se mohl náš 1. máj jít klidně zahrabat. Průvod defiloval od rána až do večera. Ještě když jsme přišli už po setmění zpátky na pokoj, televize stále vysílala přímý přenos z náměstí, na kterém se stále promenovala další a další seskupení. My jsme vydrželi sledovat tuhle taškařici snad něco přes hodinu.

Hlavní slavnost se měla odehrávat druhý den a mladík, který nás odchytil na nádraží, nám tvrdil, že na to musíme mít rezervovaná místa a že lístek stojí pětadesát dolarů včetně odvozu a oběda. V informační kanceláři vstupenky neprodávali, museli jsme jít do pořádající agentury. Před ní už stála poměrně dlouhá fronta na obě strany ulice. Když jsme se do ní postavili, hned přiběhl nějaký překupník, že nám prodá lístky za stejnou cenu, aniž bychom museli čekat ve frontě. Oficiální cena je prý devadesát dolarů jen za vstupenku bez dalšího servisu. Moc se nám to nezdálo, tak jsme skočili do jiné agentury za rohem, kde jsem viděl upoutávku na prodej lístků na stejnou akci. I tam byla cena 90 USD, s obědem a odvozem dokonce 135 USD. V tu chvíli jsme začali hodně přemýšlet o tom, jestli vůbec chceme tolik peněz investovat. Naše rozjímání přerušil další podnikavec, který nám nabízel balíček včetně jídla, dopravy a anglicky hovořícího průvodce za čtyřicet dolarů. Sice ne na tribuně, ale na kopci kousek dál, ze kterého by mělo být velmi dobře vidět. To už znělo přijatelněji. Nechali jsme se zavést do jeho kanceláře na druhé straně náměstí, kde nám všechno vysvětlil a ukázal fotku z minulého roku, autorizaci k vjezdu do prostoru oslav i svoji vlastní občanku, abychom mu věřili. Tak jsme mu tedy uvěřili a byli o osmdesát dolarů chudší. Máme přijít v devět ráno před kancelář.

Zařídili jsme tedy všechno, co bylo potřeba, a teď už jsme se mohli v klidu procházet. Zabrousili jsme do části nazvané San Blas, která je protkaná malebnými úzkými uličkami. V jedné z nich jsme zasedli do zcela prázdné restaurace a objednali si oběd. Obsluhující by byl určitě kandidátem na želvu roku, čekali jsme poměrně dlouho (Libor mezitím stihl prolítnout vzkazy na internetu, za což nám pak nic neúčtovali), ale jídlo bylo chutné a my hlavně nikam nespěchali, takže jsme to brali s humorem.

Jak jsme tak bloumali po San Blas, najednou jsme zjistili, že se odsud dá asi dojít k soše Ježíše, kterou jsme viděli z náměstí na jednom z okolních kopců. Takže jsme se začali drápat po schodech výš a výš, s jazykem na vestě níž a níž. Byl to celkem náročný výstup, ale ta panoramata! Ježíš (Cristo Blanco) tu má opravdu nádherný výhled na celé město. Podobně jako na řadě dalších míst, i tady čekala starší paní v kroji se svou nejhezčí lamou a nabízela turistům, aby si ji vyfotili. Nejdřív jsme s díky odmítli, ale když se pak postavila tak, že měla celé město v zádech, neodolal jsem. Stálo mě to sedmdesát centimů – víc drobných jsem u sebe neměl.

Dolů už se šlo samozřejmě líp. Ještě jsme se trochu proplétali uličkami v centru Cuzca. V jedné z nich jsou k vidění zbytky inckých zdí včetně slavného dvanáctihraného kamene. Den jsme završili v jedné malé rodinné kavárně, kde jsme za čtyři buchtu, čaj, kafe a dvě malé lahve vody zaplatili sedm solů. Bylo zvláštní pozorovat, jak u stolu hned vedle nás loupají zřejmě matka s dcerou jablka, ze kterých pak pečou koláč, který jsme měli právě na talíři.

Možná jsem dostatečně nezdůraznil, že Cuzco je opravdu moc pěkné město. Tady můžete být několik dnů a stále je co objevovat. O něco horší dojem jsme ale měli z našeho pokoje, když jsme se večer vrátili. Byla v něm zima a o teplé vodě jsme si mohli nechat jen zdát. To už jsem šel nahlásit na recepci. Děvče odběhlo před dům, tam zvedlo nějaký poklop, něco tam provedlo a vrátilo se s úsměvem a informací, že teď už to bude v pořádku. Nebylo, ale už jsme neměli chuť a náladu to v tu chvíli dál řešit.

Cuzco – den druhý: Inti Raymi (úterý 24. června)

Po snídani jsme se nechali taxíkem zavézt na náměstí. Tentokrát už bylo naštěstí všechno průjezdné, takže jsme tam byli za pár minut a tři soly. Měli jsme tak ještě čas zajít do nádherně vyzdobené katedrály, kde se zrovna rozbíhala mše. Tudíž jsme opět nic neplatili a měli to navíc s kulturním zážitkem.

Když jsme se v domluvený čas v klidu přišourali před kancelář agentury, byli jsme tam sami. Začali jsme se sami sobě smát, jak jsme jediní troubové, kteří podnikavci naběhli. Obzvláště když jsme čekali asi dvacet minut a po Walterovi, jak si říkal, ani vidu ani slechu. Nakonec se k nám přihlásil jakýsi Marco s tím, že bude dnes náš průvodce. Nejdřív nás doprovodil ke kostelu Iglesia de Santo Domingo postaveném na zbytku inckého paláce Qorikancha, což je druhá nejposvátnější památka v Cuzcu. Před ní už byla plná ulice, doslova hlava na hlavě. Tady se totiž má odehrávat zahajovací ceremoniál celé slavnosti. Ten začal samozřejmě se zpožděním. Po inckých hradbách se promenovali účinkující v barevných kostýmech, tančilo se, zpívalo, proklamovalo. Do toho nám neustále někdo nabízel čepičky, slunečníky, okopírované brožurky a spoustu dalších zbytečností. Navíc si hodně lidí usmyslelo, že zrovna kolem nás povede ulička spojující oba pruhy silnice. Mně navíc nefungoval teleobjektiv, takže focení taky nebylo zrovna zábavné.

Pak nás autobusem odvezli k nejposvátnějšímu místu v Cuzcu, které má nezapamatovatelný název Sacsayhuaman, proto se mu přezdívá Sexy Woman, což si je schopen zapamatovat snad každý. Pod těmito inckými hradbami byly postaveny tribuny a v prostoru mezi nimi malé podium. Naše místa ale byla na protějším kopci, který byl už teď obložen lidmi. Většina z nich seděla na zemi. Turisté, kterým všechno zajišťovala agentura jako nám, měli přichystané židličky. Pro naši skupinu (nakonec nás byl plný autobus) tam agentura hlídala prostor, do kterého jsme se mohli usadit. Všichni dostali rybářské židličky, jen my dva s Liborem jsme si z nevysvětlitelného důvodu vysloužili velké plastové židle. Připadali jsme si jako VIP, ovšem jen do chvíle, než nám průvodce prozradil, že na tribuně by měli být také Harrison Ford a Cameron Diaz. Své výsadní posezení jsme také odnesli několika hůře či lépe mířenými ranami kamínky, kterými nás obšťastňovali ti méně štěstí, kteří seděli na zemi za námi.

Na kopec jsme dorazili kolem jedenácté, ovšem teprve někdy kolem dvanácté nám průvodce lakonicky oznámil, že show začíná až v půl druhé. Jako kompenzaci nám naservíroval „oběd“, který spočíval v jedné housce se sýrem, jedné s kolečkem salámu, pomeranči, banánu, jablku a malé lahvi vody. Naštěstí se celou dobu mezi davu prodírali i prodejci všeho možného, takže nebyl problém se v případě potřeby dosytit zmrzlinou, sladkostmi nebo pečeným morčetem.

Show byla poměrně působivá, ovšem podstatně větší ovace si od domácích diváků vysloužili rebelové, kteří na protějším kopci protrhli policejní zábrany a rozprchli se do prostoru, který jim nabízel lepší pozorovací možnosti. Náš odchod z akce proběhl nečekaně rychle, horší pak byla zácpa odjíždějících autobusů.

Do města jsme se vrátili kolem páté hodiny. První, co jsme potřebovali, byl záchod. Na jednom náměstí byla celá řada mobilních budek. Když se ale Libor podíval do první z nich, rychle a se znechuceným výrazem dveře zase rychle zavřel a poznamenal, že něco takového ještě v životě neviděl. Tak to jsem musel vidět i já. Měl pravdu. Na rozdíl od bolivijského La Pazu, kde je baño publico alias veřejná toaleta doslova na každých pár metrech, tady aby člověk něco takového pohledal. Museli jsme tedy najít útočiště v některé z restaurací. Byl akorát tak čas na večeři, takže jsme to spojili a zapluli do první, kterou jsme zahlédli. Večeře v podobě pizzy byla chutná, ale měli jsme pocit, že to chce ještě něco. A protože jsem měl ten den svátek a za výlohou jiné pizzerie jsme viděli pěkný cheesecake, jednomyslně jsme se shodli na dalším postupu. Na zdraví jsme si přitukli peruánským národním nápojem, kterému se říká pisco sour.

Základem je pisco, což je něco na způsob grappy, do toho se přimíchá citronová nebo limetková šťáva, vaječný bílek, sirup a hořký likér. Peruánci se o původ tohoto nápoje prou s Chilany, ale my byli zrovna v Peru, takže jsme ho považovali za peruánský. A Libor za nesmírně chutný. Méně chvály už pěl na svažené přeslazené mlíko, které si ne zcela vědomky objednal – měl spíš představu o kávě s mlékem. Důležité ale bylo, že Liborův zánět se zdál být uklidněn, antibiotika zřejmě zapracovala. S tím se hned líp usíná.

Cuzco – den třetí (středa 25. června)

Teplá voda stále netekla, čímž ovšem přetekl náš pohár trpělivosti. Ještě před snídaní jsem vlítnul na obě recepční s tím, že ani jednou za tři dny jsme se teplé nedočkali a že se fakt potřebujeme umýt. Pro jistotu jsme se šli ještě podívat do hostelu, který byl hned vedle a byl to ten, jehož leták nám tehdy ukazoval onen mladík na nádraží. Momentálně procházel rekonstrukcí, takže jsme se museli brodit přes staveniště. Teplá voda jim tam ale tekla okamžitě. Na druhou stranu, pokoj byl takový temný a zatuchlý. Bylo to dilema. Při návratu přes recepci jsme narazili na toho mladého vychytrálka, který nás sem přivedl. Hned jsem na něj spustil, že nás zatáhl jinam, než sliboval, že nám tam neteče teplá voda a že si taxikář řekl víc, než on slíbil. Začal něco blekotat, že nám tady domluví super cenu, místo šedesáti jen padesát solů. Jen jsme mávli rukou a recepční řekli, že si to ještě rozmyslíme.

Holky nám mezitím připravily snídani a začaly zběsile běhat, aby náš problém vyřešily. Kdyby to nevyšlo, mají prý ještě jeden pokoj, kde teplá teče a který by se měl v devět hodin uvolnit. Uvolnit ho měli mladíci, kteří právě u recepcie snídali. Zeptal jsem se jich tedy, kdy asi tak by mohli pokoj vyklidit. Oni se k tomu ale vůbec neměli. To mě namíchlo, vrátil jsem se na náš pokoj a zavelel k balení a vyklizení pozic. Na schodech nás odchytila jedna z recepčních, že voda už teče. Takže jsme se ještě vrátili, ale po teplé vodě ani památky. To byla definitivní kapka. Odmítli jsme za strávené dvě noci platit plnou cenu, hodil jsem tedy holkám na recepční pult stovku a s našťavanými výrazy jsme hrdě odkráčeli.

S bágly jsme jen tak zbůhdarma vyrazili do ulic a doufali, že narazíme na vhodnou náhradu. Naštěstí je ve městě ubytovacích zařízení celkem dost. První nás moc nenadchlo, ale druhé s přitažlivým názvem El Gran Safari už vypadalo líp. Dvoulůžák s vlastní koupelnou, teplou vodou (ted' už jsme ji i radši hned vyzkoušeli), televizí, ale bez snídaně za pětáctičet solů. Pozitivní bylo velké okno, díky kterému byl pokoj příjemně vyhřátý. A strategická byla i pozice – kousek na hlavní třídu, kousek do kanceláře aerolinek, kam jsme museli zajít potvrdit letenky, hned za rohem zastávka autobusů, které budeme potřebovat v následující dny. Oddychli jsme si a konečně mohli pokračovat v poznávání krás Cuzca a jeho okolí.

Jako hlavní bod dne jsme si stanovili „Sexy Woman“, na které jsme sice byli předchozí den v rámci oslav Inti Raymi, ale tentokrát jsme si chtěli tuhle památku prohlédnout pěkně zblízka a hlavně bez těch šilených davů. Nahoru se dá vyjít pěšky, ale my radši zvolili pohodlnější cestu taxíkem za šest solů s tím, že po svých se pak vrátíme do města. Když jsme dojeli na místo, za tuhle myšlenku mě Libor málem blahořečil, protože pěšky bychom nahoru nechtěli jít ani omylem.

Sacsayhuaman (vstupné v rámci boleto turístico) představuje systém inckého opevnění vytvořený z velkých hladkých kamenů, které do sebe neuvěřitelným způsobem zapadají. Pokaždé, když jsme se setkali s prací Inků, nezbývalo než jen kroutit hlavou nad jejich šikovností a mazaností. V další části památky se nacházely pozůstatky různých staveb, například věže o průměru dvaadvaceti metrů. Působivost místa dotvářely i velmi pěkné výhledy na celé Cuzco. Zkrátka jsme tam strávili velmi příjemné dvě hodiny a dokonce i mobilní záchod zářil a voněl čistotou.

Zpátky jsme šli skutečně pěšky, jak jsme si slíbili, jen někde na půl cesty jsme se zastavili v jedné malé rodinné restauraci na oběd. Krom jiného jsme si tu pochutnali na výtečné kukuřičné polívce. U kostela San Cristóbal, který zdálky působil malebným dojmem, ale zblízka byl v chatrném stavu, jsme zastihli nějaký televizní miništáb, který tu zřejmě natáčel buď reklamní klip o Cuzcu nebo medailon jakéhosi postaršího zpěváka, který se právě před kamerou natřásal a vykrúcal.

Ve zbytku dne jsme chtěli ještě projít všechno důležité, na co jsme zatím neměli moc času. Kostely, náměstí, ulice, velkou tržnici, kde například nabízeli za pakatel freshe ze snad dvaceti druhů ovoce, a další zajímavá místa. Nakoupili jsme pohledy, vlaječky na batoh a nějaké dobroty. Nalákala nás i cukrárna s úžasně vypadajícím dortem ve výloze, který dost podobně i chutnal. Sladkosti tu vážně umí.

Všimli jsme si, že jednou z položek souhrnné vstupenky je i večerní představení místního folkloru – hudby a tance. Kulturní středisko bylo jen pár desítek metrů od našeho hostelu (další bod!), takže jsme ani moc neváhali a na vystoupení vyrazili. Byl to takový ten klasický kulturák, jaké máme i u nás. Představení bylo rozdělené na dvě poloviny, přičemž my jsme po první usoudili, že nás v té další asi nečeká nic, co by nás ještě výrazněji obohatilo, takže jsme si místo ní radši zašli do nedalekého bistra na skromnou večeři. Obsluhovala v něm neuvěřitelně milá děvčata.

Sprcha se nedala označit za vyloženě teplou, ale už se nám nechtělo prudit ani stěhovat, takže jsme si radši zahráli na otužilce.

Pisac (čtvrtek 26. června)

Další dva nebo vlastně tři dny jsme si nechali na průzkum Posvátného údolí Inků kolem řeky Urubamba. Prvním na řadě bylo městečko Pisac. Do něj se dá dostat autobusy, které odjíždějí ze zastávky jen pár metrů od našeho přechodného bydliště. Je to vlastně takový dvůr, ve kterém stojí jeden dva postarší autobusy a okýnko s prodejem lístků. Přišli jsme, zaplatili 4,40 solů za dvě jízdenky a za chvíli už jsme vyráželi. Místa jsme měli hned vepředu, takže se Libor těšil, že bude cestou natáčet. To se ale šeredně přepočítal. Ještě než jsme vyjeli z Cuzca, autobus několikrát stavěl a nabíral další a další pasažéry, až náš malý autobusík praskal ve švech. Libor seděl u uličky, takže si užíval kulturní sounáležitost plnými doušky. Nejdřív na něj vyvalila bůčky a snad i poprsí jedna domorodkyně, druhá mu pak brečela na rameni. Něco přes třicet kilometrů jsme jeli asi hodinu a půl a byl to nanejvýš autentický zážitek.

Pisac je malé městečko, které je pro turisty zajímavé ze dvou důvodů. Jedním je trh – v neděli velký, v úterý a ve čtvrtek menší –, druhým pak zbytky inckých staveb a teras zasazené do krásné přírody. My si trh prošli (a nedovedli jsme si představit, jak vypadá ten nedělní, tedy větší), ale přijeli jsme hlavně kvůli tomu druhému důvodu. Nejdřív jsme se ale posilnili snídaní na balkónku, ze kterého jsme pozorovali nejen cvrkot místních, ale taky rostoucí počet autobusů s turisty. Vrtěli jsme hlavou nad tím, že se nechají zavézt až na náměstí, které pak hyzdí jeden autobus vedle druhého.

K pevnosti v kopcích se dá dojít pěšky, ale je to aspoň podle průvodců dost namáhavá čtyřkilometrová štreka po prudkých schodech. Volíme tedy radši naši oblíbenou strategii – nahoru taxíkem, dolů po svých. Odchytit taxikáře nebyl sebemenší problém – sami se o nás rvali. Hned první nám nabízel odvoz ještě o tři kilometry dál, než jsme původně chtěli, což nám má umožnit vidět ještě řadu dalších památek. Za dvacet solů se to nezdálo jako špatný obchod, objížd'ka po silnici je dlouhá asi třináct kilometrů.

A nelitovali jsme toho ani na chvíli. Už pohled z malého parkoviště byl impozantní. Otevírala se nám krásná panoramata s inckými ruinami, vysokými kopci, terasami, barevnými políčky. Pastva pro oči, kameru, foťák i duši. Postupně jsme prolézali jednotlivé ruiny, tunely, obdivovali jsme, jak se Inkové dostávali do hrodek, které představovaly díry ve skalách. Dostali jsme se až k citadele, která je tu považována za hlavní pamětihodnost. Bohužel to bylo znát na počtu turistů. Byly jich tu mraky. Stačilo ale počkat asi tak půl hodiny a najednou, jako když mávneš kouzelným proutkem, po turistech ani památky. Všichni totiž museli nasednout do svých autobusů a nechat se zavézt na oběd. Sláva svobodným cestovatelům!

Když jsme se dostatečně pokochali, začali jsme sestupovat zpátky do Pisca. A každým dalším krokem jsme si děkovali za tu spásnou myšlenku nechat se nahoru vyvézt. Cesta to byla poměrně náročná i dolů, opačným směrem se nám pak zdála takřka smrtelná. Přestože jsme šli lehčí variantu, dole se nám motaly nohy jak po deseti pivech a vychutnávali jsme přednosti rovinatého povrchu. Následně jsme si vychutnali i polívku a výtečný zeleninový salát s avokádem, mangem a maracujovým octem. Za odměnu jsme si nadělili i pisco sour, které ovšem nedosahovalo kvalit toho z Cuzca.

Cestou na autobusovou zastávku jsme nakoupili pár drobností. Autobus přijel za pár minut, ale protože nevyjížděl z Pisacu, nýbrž až z Urubamby, byl už v tuhle chvíli dost plný a my museli stát. Ke konci cesty se projevila přívětivá povaha domorodců, když mě jeden z mladíků pustil sednout. Tedy snad jsem to neměl brát jako invektivu. Tentokrát jsme snad ještě více ocenili, že nás autobus vyhodil jen kousek od našeho hostelu, protože trvalo jen chvíli, než jsme se mohli slastně svalit na naše postele. Příjemně unaveni. Po krátké resuscitaci jsme ještě vyrazili do města na nějaké nákupy (uvažovali jsme o lístcích koky, ale nakonec jsme to neriskovali a koku vzali jen v podobě sáčkového čaje a karamelky), protože to byl náš poslední zaručeně volný večer v Cuzcu. Večeře proběhla opět v bistru s milými děvčaty. Cheesecake byl výtečný.

Moray, Salinas, Ollanta, Aguas Calientes (pátek 27. června)

Všechno už pomalu směřuje k očekávanému vrcholu našeho putování, k návštěvě jednoho z nových sedmi divů světa. Přiblížit se k Machu Picchu lze (neuvažujeme-li vrtulníky a podobné nestandardní prostředky) pouze vlakem. Na trasu z Cuzca do Aguas Calientes, což je malé městečko pod úpatím hor obklopujících tenhle incký klenot, mají monopol peruánské dráhy (PeruRail). A dokážou toho náležitě využít především v cenové oblasti. Nejlevnější zpáteční jízdenka pokrývající celou trasu vyjde na 86 dolarů, pokud si chcete dopřát trochu luxusu, jsou k dispozici i lístky za 641 dolarů, které ale zahrnují i jídlo, pití a vstupné do objektu. Navíc tím, že se jedná o jedinou možnost přepravy na místo, vznikají dvě rizika: 1) nemusí se na vás dostat; 2) ranní vlaky vyhrálí najednou spoustu turistů, kteří pak prostor Machu Picchu řádně zamoří. Obou nebezpečí jsme se chtěli vyvarovat. První jsme eliminovali nákupem jízdenek v dostatečném předstihu přes internet. Druhému jsme čelili tím, že jsme si nekoupili lístky na ranní vlak z Cuzca, ale na večerní vlak ze stanice Ollantaytambo (zkráceně Ollanta – čti „Ojanta“). V Aguas Calientes se dá přespat a druhý den ráno pak můžete být mezi prvními, kteří se na Machu Picchu dostanou. A tím pádem taky máte několik hodin k dobru předtím, než se tam nahnou davy z ranních vlaků z Cuzca. A taky něco málo ušetříte – jedna zpáteční jízdenka nás stála 65 dolarů. To byl náš plán.

Potřebovali jsme se tedy dostat do Ollanty, která podobně jako Pisac leží u řeky Urubamba v Posvátném údolí. Libor poznamenal, že názvy jako Ollantaytambo a Urubamba mu evokují spíš Tanzanii než Peru, a něco na tom bude. I způsob dopravy do Ollanty je podobný jako do Pisacu, jen zastávka autobusu je o pár set metrů dál. Mechanismus je ale stejný. Koupíte si lístek, sednete a pak jen čekáte, kolik lidí se dokáže do toho staříckého chudáka ještě vejít. Jen na rozdíl od cesty do Pisacu je v tomhle případě potřeba přestoupit v Urubambě buď na další autobus nebo do sběrného taxíku, tzv. colectiva.

Původně jsme chtěli jet rovnou až do Ollanty, ale pak jsme někde zahlédli obrázek zajímavých kruhových teras v Moray, navíc jsme zjistili, že tam také platí boleto turístico. Museli jsme se ale nechat vysadit na jedné křižovatce ještě před Urubambou. Poprosil jsem o to řidiče – žádný problém. Když se nám na jednom místě zdálo, že už by to mohlo být ono, šel jsem se radši zeptat řidiče. Ještě než jsem k němu ale stačil dojít, několik lidí včetně něj na mě začalo halekat, že tam ještě nejsme. Vůbec nechápu, jak všichni věděli, kde chceme vystoupit. A když to pak skutečně přišlo, dva lidé, kteří vystupovali na stejném místě, nás upozornili, že už nastal ten správný čas. Prostě jsme si na domorodce v podstatě nemohli stěžovat. To nám spíš často vadilo chování turistů. Mimochodem v tomhle autobusu jsme byli jediní „bílí“.

Vystoupili jsme tedy na křižovatce, kde nebylo nic kromě několika taxíků. Dostat se tam, kam chceme, tedy zřejmě není problém. Ted' jde o cenu. Taxikář nám nabízel, že nás vezme na Moray a přihodil ještě Salinas, to všechno za šedesát solů. O Salinas jsem něco četl, ale bál jsem se, že bychom se pak nestihli včas dostat do Ollanty, tak jsme to zatím odmítli s tím, že Moray a zpět nás bude stát třicet solů. Nebylo to zrovna málo, šlo jen o asi osm kilometrů. Ty vedly krásnou krajinou, zase trochu jinou, než jsme zatím viděli – v pozadí zasněžené štítové hory, pod nimi kopečky obsypané barevnými políčky, mezi tím stáda krav, oslů...

Jak už jsem napsal, Moray jsou kruhové terasy. Od klasických se liší nejen tvarem ale i tím, že jsou zapuštěny do země – vypadají jako trychtýř. A taky trochu jako pozůstatek návštěvy UFO. Inkové je zřejmě používali jako takovou laboratoř ke zkoušení toho, jak se různým plodinám daří v různé hloubce. Při procházce, která nezabere ani hodinu, jsme přemýšleli, jestli se máme nechat nalákat i na Salinas. Zvítězil cestovatelský duch – když už jsme tady... Pokusil jsem se řidiče ukecat, aby nás za padesát solů zavezl ještě k Salinas a pak do Urubamby, ale nakonec jsme za tuhle kombinaci skončili na solech šedesáti. Když uvážíme, že na nás na obou místech docela dlouho čekal, nakonec to byla celkem dobrá cena.

Na řadě tedy měly být Salinas. Vlastně jsme ani pořádně nevěděli, co od tohoto místa máme čekat. Trochu napověděla vstupenka, kterou jsme si museli za pět solů za každého koupit. Úplně jasno ale bylo až tehdy, když najednou auto zastavilo a řidič nás vyzval, abychom vystoupili. Pohled, který se nám naskytl, byl neskutečný. Nádherné údolí, kterým se pláží tyrkysová řeka Urubamba, zasněžené hory a dole v údolí – obrovské množství solných jezírek, která tam působila jako z jiného světa. Byli jsme šťastím bez sebe, že jsme se rozhodli sem zajet. A to jsme ještě netušili, že nás taxikář zaveze až přímo k jezírkům, mezi kterými se budeme moct procházet, jak se nám zachce. Vydřeli jsme tam snad hodinu a ta se zařadila mezi to nejpůsobivější a nejhezčí, co jsme za celé tři týdny viděli a prožili. Poslední dny už se u mě trochu dostavovala cestovatelská únava, ale tohle do mě vlilo druhou mízu.

Nechali jsme se zavézt na urubamské autobusové nádraží, kde jsme se hned přesunuli do sběrného taxi, které nás mělo za dva soly na osobu dopravit do Ollanty. Je ale potřeba počkat, až se auto naplní. Už za chvíli si k nám přisedli tři domorodci, z toho ovšem jeden musel do kufru k zelenině a bylinkám, které mě svou vůní naprosto omamovaly. Po několika kilometrech řidič zastavil a pána z kufru vystrnadil, protože v dálce zahlídl policejní hlídku. Co se s tím chudákem dělo pak, to netušíme. My dojeli až do cíle.

Ollanta na nás působila jako velmi příjemné, i když už taky dost turistické městečko. Nebo možná spíš vesnice. Oproti Pisacu je mnohem stylovější – úzké uličky s kamenným obložením, malebné náměstí se záhony slunečnic, ženy oblečené do úžasných krojů, které se vyznačují například velkým množstvím spínacích špendlíků zapíchnutých do kloboučku. Ted' mě mrzí, že jsem žádnou z takhle oblečených žen pořádně nevyfotil, ale v tu chvíli jsem na to nějak neměl chuť.

Po výtečném a pohodovém obědku na jednom balkónku na náměstí jsme šli prozkoumat místní pevnost, na kterou jsme měli po dobu oběda pěkný výhled (vstupné v rámci boleto turístico). Celou jsme ji prošmejdili a pak si pod ní na chvíli lehli na trávu, kterou spásaly ovce, kozy a krávy. Zbývalo ještě několik hodin do odjezdu vlaku. Nakoupili jsme něco na zub, vyměnili další peníze, zašli si na večeři, kterou nám servíroval sice hyperaktivní leč poněkud zmatený týpek. Posilnění jsme pak kráčeli směrem k nádraží. Foukal celkem nepříjemný chladný vítr, což pocítil hlavně Libor, který si na tehle výlet vyrazil jen v šortkách, tričku a lehké mikince. Na zahřátí si před nádražím ještě koupil vařenou kukuřici – tzv. bílou, která má obrovská zrna.

Vlak měl jen dva vozy (my seděli ve voze A) a odjížděl včas. Za tu cenu by člověk mohl čekat něco extra, ale nedočkal by se. Jízda byla hrozná. Neustále jsme zastavovali, brzdili, kodrcali. Pikolící roznášeli čaj a kafe, za které si ale musí pasažéři zaplatit. Těch pár solů by dráhy taky nezabilo. Aspoň že nás v pořádku dovezly na místo.

Měli jsme trochu obavy, jestli v Aguas Calientes seženeme ubytování, ale sotva jsme vystoupili z vlaku, už se na nás vrhali naháněči. Raději jsme kývli hned prvnímu. Ten nás hbitými kroky, které jsme málem neudýchali, dovedl až do svého hotýlku El Tumi. Dvoulůžák s neobvykle moderní, prostornou a čistou koupelnou a hlavně s teplou vodou za pětáctřicet solů. Jen jsme si odložili věci, zaregistrovali se do hotelové knihy a vyrazili ještě koupit vstupenky na Machu Picchu. U pokladny nám ztuhly úsměvy. Podle LP z roku 2007 měly lístky stát 24,50 dolaru. Zaprvé se v dolarech platit nedá (ještěže jsme vyměnili peníze) a zadruhé stojí lístek pro cizince 122 solů, tedy přes čtyřicet dolarů! Což znamenalo, že jsme cestou zpátky na hotel museli vyměnit další peníze. Radši jsem ani nechtěl počítat, na kolik přijde takový výlet třeba pětičlennou rodinu.

Libor se na hotelu okamžitě odebral do sprchy, ze které se pak ozývaly nepopsatelné zvuky. Evidentně si teplou vodu užíval plnými doušky. Na mě pak v koupelně čekala sauna. Ovšem jen do chvíle, než jsem se namydlil. Když jsem se pak chtěl opláchnout, dostal jsem ledovou sprchu.

Machu Picchu, návrat do Cuzca (sobota 28. června)

Budíček ve 4:30. Chtěli jsme stihnout hned první autobus, který by měl jet v půl šesté. Zatím jsme ani přesně nevěděli odkud. Hodili jsme do sebe dvě housky se salámem, co jsme si přivezli z Ollanty. Něco po páté jsme našli budku, kde se prodávají jízdenky na autobus, u ní už pár turistů a taky několik domorodkyň, které nabízely sendviče, buchtu a teplé nápoje. A my se cpeme dusivkama. Zpáteční jízdenka vyjde na čtrnáct dolarů – tentokrát mají ceny pro změnu uvedeny jen v dolarech, ale dá se platit i v solech (42 solů). Za dvakrát osm kilometrů to není zrovna málo.

Už za pár minut se za námi začala tvořit pořádná fronta. Byli jsme rádi, že jsme si tak přivstali, protože další autobus by měl jet až za dvě hodiny. To jsme ovšem netušili, že těch prvních autobusů je asi deset. Vypadaly nově, čistě a moderně. Cesta vedla pořádnými serpentínami, naštěstí byla ještě tma, takže jsme neviděli, kam se dá spadnout.

K bráně do Liborova cestovatelského snu jsme přijeli v šest hodin. Podle instrukcí v LP jsme se vydali hned za vchodem doleva po cestě, která nás měla dovést ke klasické vyhlídce. Dovedla. Ovšem vyhlížet nebylo moc na co. Kolem nás byla bílá mlha. Ta se sice začala pomalu rozplývat, což působilo dost mystickým dojmem, ale po chvíli se situace razantně změnila a všude kolem nás byla bílá mlha tak hustá, že by se dala krájet. Nebylo vidět nic. Krve by se v nás nedořezal.

Představa, že bychom nakonec Machu Picchu v celé jeho kráse taky nemuseli vůbec vidět a nenafotit tu jedinou pořádnou fotku, byla hodně tristní. Nezbyvalo než čekat a doufat.

Trpělivost ale růže přináší, takže po asi třech hodinách bylo všechno, jak má být. A najednou bylo na co se dívat. Machu Picchu rozhodně nezklamalo naše očekávání, je to skutečně úchvatná a magická záležitost. Trochu na překážku jsou turisté (tentokrát nám pila krev především skupinka stupidních a sobeckých Američanek), ale když se od toho člověk oprostí, prostě si musí vychutnávat tu nádheru. Prostředí se nedá dostatečně věrně popsat ani nafotit – impozantní obrostlé hory, přes které se převalují mračna nebo mlha, mezi nimi zbytky důmyslných inckých staveb, svěží vzduch, relativní klid... Prolezli jsme všechno křížem krážem, nafotili a natočili s mlhou i bez a taky s lamami, které se tu jen tak pasou. Jen výšlap na Waynu Picchu, což je ta známá dominantní hora v pozadí staveb, jsme si z časových i bezpečnostních důvodů odpustili. Návštěvu jsme završili orazítkováním pasu obřím památečným razítkem a plní dojmy jsme se nechali odvézt autobusem zpět do vesnice na oběd a vlak do Ollanty. Na Machu Picchu jsme strávili přesně šest hodin.

Ve vlaku jsme se dostali ke skupině italských důchodců – kromě nich jsme byli v našem voze jen my dva a jeden zhruba čtyřicátník, který s námi pak jel skoro až do Cuzca. Z Ollanty jsme se za jeden sol na osobu svezli minibusem (dodávkou) do Urubamby, kde jsme rovnou přesešli na autobus do Cuzca za tři soly na osobu. Řidič se s tím moc nepáral, v serpentínách jsme v duchu líbali svatého Kryštofa. V Cuzcu nám trochu zkomplikovala cestu „domů“ nějaká oslava, kvůli které byla zavřena jedna z hlavních ulic. Bud' se tady pořád něco slaví, nebo máme prostě štěstí a vždycky se k něčemu přichomýtneme.

Večeři jsme absolvovali v našem již oblíbeném bistru. A konečně přišla řada i na peruánské pivo, konkrétně značky Cusqueña. Bylo tak dobré, že se Libor rozhodl koupit další dvě lahve a vzít je domů. Ještě předtím jsme ale zašli na internet, ze kterého musel Libor prchnout z blíže nespecifikovaného důvodu. Stihl to.

Balení a poslední noc v Peru. Trocha nostalgie. Rekapitulování. Byly to tři docela náročné týdny. Liborův zánět. Vysoká nadmořská výška, ve které se zadýcháte i při čištění zubů nebo při převalování ve spánku. Zima jak v Rusku. Rozbitý teleobjektiv. Tohle všechno ale jedním šmahem smáznou nádherné a nezapomenutelné zážitky. Snad se mi podařilo je aspoň částečně zaznamenat. Ale ještě nekončíme!!!

Lima, návrat (neděle 29. června | pondělí 30. června)

Před sebou jsme totiž měli ještě tři lety a návštěvu peruánské metropole. Letadlo z Cuzca do Limy mělo letět v půl desáté ráno. Prý se tu lety často ruší nebo přesouvají kvůli počasí. To ale tentokrát opravdu nehrozilo, nebe bylo modré a bez mráčků. Taxík nás za čtyři soly zavezl na letiště, kde jsme v klidu posnídali, protože jsme z minulé zkušenosti věděli, že nás žádná velká hostina v letadle nečeká. Při odbavení jsme se ptali, jestli by nás nemohli odbavit až do Prahy. Moc jsme nevěřili tomu, že by to šlo, ale líná huba... Slečna asi pět minut pořád něco t'ukala na klávesnici a pak nám oznámila, že do Prahy to nejde, ale že nás odbavila do Madridu. Zavazadla taky, ale ty si musíme v Limě vyzvednout a zajít s nimi k přepážce společnosti Iberia, se kterou poletíme do Madridu. Připadalo nám to celkem krkolomné, snad jsme ji správně pochopili.

Let proběhl naprosto v pohodě, podle očekávání jsme dostali tenkou čokoládovou tyčinku a jakési špalíčky bez chuti. Na letišti jsme čekali, jestli naše zavazadla skutečně vyjedou na pás. Sice jako poslední, ale vyjela. Vydali jsme se tedy hledat přepážku Iberie. Ta se ale prý otevírá až ve čtyři odpoledne. Bylo jedenáct. Lítili jsme po letišti tam a zpátky jako diví, do toho se nám vždycky na určitých místech vnucovali taxikáři, až to Libor už nevydržel a byl na ně malinko neurvalý. U přepážky LANu, který nás sem dopravil a zavazadla nám odbavil, nám oznámili, že oni s těmi zavazadly nic dělat nemůžou, ať si je dáme do úschovny. To pro změnu vytočilo mě a spustil jsem, že nechápu, proč máme platit za úschovnu, když nám batohy odbavili. Jenomže co naděláte. Museli jsme do úschovny. Kdybychom to věděli od začátku, vůbec bychom to nenechali takhle zkomplikovat a bágly do úschovny bychom si dali rovnou a nechali se pak odbavit až do Prahy.

Podle LP by měl z letiště do města jezdit nějaký autobus za rozumnou cenu. Na informacích nám ale slečna oznámila, že ten už zrušili a jediný způsob dopravy do města je opravdu jen taxi. Hned nám přivolala staršího, solidně vyhlížejícího taxikáře. Ukázal nám tabulku s pevnými cenami i svoji průkazku. Pětačtyřicet solů na hlavní náměstí. Podle LP bych

čekal víc. Sakra, kdo ty průvodce píše? Nezbyvá než nasednout s dědoušem a jet. Byl docela milý, vyptával se a tvrdil, že mluvím dobře španělsky. Tím pádem už jsem mu ale dál nevěřil ani slovo. Dal nám i vizitku, abychom se na něj obrátili, až budeme chtít jet zpátky.

Taxi nás nezavezlo až přímo na Plaza de Armas (tak se v Peru jmenují snad všechna hlavní náměstí a znamená to Náměstí zbraní), protože se na něm konala nějaká oslava. Kdybychom se chtěli do tolika svátků a oslav strefit, tak se nám to snad nepovede jako takhle náhodou! Po náměstí defilovala zřejmě obdoba naší hradní stráže a její hudební složky. Přišli jsme těsně před koncem, ale aspoň jsme si mohli brzy vychutnat náměstí v klidu.

Lima se ode všech míst, která jsme v Jižní Americe do té doby navštívili, lišila mj. ve dvou věcech. Jednak leží v nadmořské výšce pouhých 154 metrů (ano, uznávám, Arica je ještě níž) a jednak je tu obloha v období sucha odporně šedivá. Náměstí tu ale mají pěkné – katedrála, sídlo prezidenta, zajímavé koloniální stavby s dřevěnými balkony, hezká fontána. Obešli jsme ještě několik dalších zajímavých staveb, především kostelů, až jsme se dostali jakoby mávnutím proutku do úplně jiného světa. Překvapila nás živá ulice Jirón de la Unión plná restaurací, obchodů a lidí, která vede až na náměstí Plaza San Martín. Vyšli jsme se ještě kus dál, ale najednou jsme se ocitli v ulici, ve které jsme se necítili zrovna dobře a bezpečně. Zfetovaný mladík, který nás oslovil u zcela posprejovaného domu, nám od tohohle pocitu rozhodně neulehčil. Zmizeli jsme, jak rychle to jen šlo. Ani další ulice nepůsobily nejpřívětivějším dojmem, takže jsme se radši vrátili na obchodní tepnu a na náměstí, kde se o nás přetahovaly dvě restaurace. Vybrali jsme tu levnější, čehož Libor pak trochu litoval. Navíc si vybral jídlo, u kterého ani nebylo moc poznat, jestli kvůli němu zařvalo morče, nebo lama.

Sice bych dal přednost oficiálnímu letištnímu taxi, ale žádné takové nebylo v dohledu, takže jsme oslovili hned první, které nám bylo ochotné přibrzdit. Za třicet solů? To bereme, vždyť je to o třetinu levnější, než nás to stálo opačným směrem. Cestou jsme bohužel viděli tělo zahalené igelitem po bouračce. My jsme ale naštěstí k letišti dojeli v pořádku.

Za dvakrát čtrnáct solů jsme vyzvedli bágly z úschovny a šli se nechat odbavit. Slečna u přepážky usoudila, že bude jednodušší ranní akci kolegyně z Cuzca zrušit a odbavit nás znovu. Ovšem její počínání jsme taky nepochopili úplně. Zavazadla odbavila až do Prahy, zatímco nás pouze do Madridu. Zaplatili jsme odletovou taxu, která činí nepříjemných třicet dolarů za jednoho. To už jsme věděli, kolik nám zbylo peněz, takže jsme je mohli utratit. Libor sice šilhal po dortech, ale já jsem navrhl, že bychom měli možná spíš poslat pohledy, které jsme koupili před necelým týdnem. Souhlasil. Za odměnu dostal zmrzlinu od McDonald's, já tamtéž jogurt s ovocem.

Když jsme čekali u odletové brány, stewardka přivolávala několik lidí ke své přepážce. Vyprávěl jsem Liborovi, že jsem četl, jak se často stává, že letadla přeplní a pak taky nemusí na někoho zbyť místo. Nebyla to pěkná představa. Když některá jména opakovala slečna asi potřetí, přidala k nim i další. A my najednou slyšeli: „Libor Mosis, Jan Sermak“. Trošku vyděšení jsme přistoupili k přepážce, kde nám stewardka sebrala naše palubní vstupenky. Místo nich měla připraveny jiné, ale každou s jiným číslem řady. Hrklo ve mně a ptám se jí: „My nebudeme sedět vedle sebe?“ Na to mi lakonicky odvětila: „Budete sedět v business třídě.“ Na to nezbyvá odpovědět nic jiného než: „Aha, to je pěkné.“ Byli jsme v naprostém šoku, tohle by nás ani ve snu nenapadlo. Ještěže jsme si nechali zařídít věrnostní kartičky Iberie, tohle byl určitě důsledek. Začali jsme se na cestu do Madridu dost těšit.

A bylo na co. Když jsme viděli sedadla, ve kterých se následujících jedenáct hodin povežeme, spadla nám čelist. Tolik místa a pohodlí! Libor byl hodně zkroutěný z toho, že nesedíme vedle sebe, ale já jsem byl přesvědčený, že se to vyřeší. Když dorazila slečna, která měla sedět vedle mě, hned jsem na ní udeřil. Sice jí vadilo, že nemáme ani jedno místo u okna (proboha proč, když poletíme v noci a ještě nad mořem?), ale nakonec svolila. Když jsem na Libora zavelel: „Tak pojď!“, zeptala se slečna, zda mluvíme česky. Ano, zrovna tahle naše spolucestující byla druhým Čechem, kterého jsme tu za celou dobu potkali. Některé náhody jsou až neuvěřitelné.

Zážitek z business třídy byl úžasný. Neustále se o nás někdo staral (byli tam na nás dva stewardi a tři stewardky), což začalo hned welcome drinkem. Jídlo nám servírovali na bílém ubruse a na bílém porcelánu, příbory snad byly stříbrné. Dostali jsme jídelní lístek – tři předkrmy, na výběr ze tří hlavních jídel, dva dezerty, k tomu ještě vinný lístek – víno nebo tvrdý alkohol dle vlastního výběru, o přísunu nealkoholických nápojů nemluvě. Sedadlo bylo úžasné, dalo se nastavit do nekonečného množství poloh až po zcela horizontální, ve které jsem poprvé v životě v letadle pořádně usnul. Část sedadla byla masážní. Všichni jsme měli krásnou deku a rozdali nám i pěkné taštičky s pořádnou výbavou – zubní kartáček s pastou, parfém, krém na tvář, balzám na rty, hřeben, sáček na boty, ponožky, špunty do uší, maska přes oči.

U každého sedadla byla výklopná dotyková obrazovka a k dispozici asi dvacet filmů, několik her, spousta hudby, interaktivní mapa letu a další věci. Celou noc byl k dispozici bar se sendviči, ovocnými miskami a nápoji. My byli tak nacpaní, že jsme ho ani nevyužili. A ráno samozřejmě vydatná snídaně. Nejdřív jsme se trochu ostýchali, protože jsme nevěděli, co všechno můžeme a nemůžeme, ale po chvíli už jsme si tenhle luxus užívali pěkně naplno. Byla to opravdu vydařená tečka za naším putováním.

Na madridském letišti jsme měli něco přes tři hodiny času. Vystáli jsme si pořádnou frontu u informačního pultu Iberie, nechali se odbavit a čekali na poslední let. Připadá nám skoro nepochopitelné, že jako jediný ze všech šesti, které jsme absolvovali, měl zhruba půlhodinové zpoždění. Ačkoli to byl oficiálně let Iberie, letěli jsme s ČSA. V novinách jsme zjistili, že se za dobu naší nepřítomnosti u nás nic světoborného nestalo a mohli jsme tak po půl desáté večer v klidu přistát na ruzyňské ranveji. Na zavazadla jsme čekali snad půl hodiny, ale aspoň že nám je nikdo neprohlížel jako při cestě z Thajska. Libor tak všechny kameny i lastury tentokrát bez problémů provezl.